Jaarverslag

2024

België
partner in ontwikkeling

© Yves Constant Tamomo, Enabel, Benin

Voorwoord

Veiligheid, stabiliteit en welvaart, niet alleen wereldwijd, maar ook hier in België. Dat is de kern van onze internationale samenwerking. En we doen dat niet alleen. Succesvolle en duurzame vooruitgang ontstaat wanneer we de krachten bundelen met sterke partners: overheden, multilaterale organisaties, ontwikkelingsbanken, ngo's en de privésector. In mijn beleidsverklaring heb ik dat expliciet benadrukt: wederzijds voordelige partnerschappen zijn de sleutel tot echte impact.

Dit jaarverslag 2024 toont hoe die samenwerking op het terrein concreet vorm krijgt. In Benin ondersteunt de haven van Antwerpen/Brugge, binnen het Team Europe-initiatief, de modernisering van de haven van Cotonou. Doel? Een duurzamer en efficiënter logistiek knooppunt creëren dat private investeerders aantrekt en de lokale economie stimuleert. In Senegal en elders in Afrika versterken we de gezondheidszorg door te investeren in lokale productie van vaccins en geneesmiddelen. Dat is essentieel om sanitaire crisissen beter het hoofd te bieden. En in Oekraïne dragen we bij aan de wederopbouw, met een focus op energie en circulaire bouwmethoden. Het Belgische Enabel is er als een van de weinige Europese ontwikkelingsagentschappen actief.

De nieuwe legislatuur brengt budgettaire uitdagingen met zich mee. Maar dat betekent niet dat België zich terugtrekt. Integendeel: we blijven onze verantwoordelijkheid opnemen om de global public goods te vrijwaren. Dat betekent dat we actief blijven in de meest fragiele landen, waar we de brug slaan tussen humanitaire hulp en duurzame ontwikkeling. België heeft er een sterke expertise en we zetten die maximaal in.

Daarnaast blijven we ons inzetten voor sterkere en efficiëntere VN-instellingen, solidaire én transparante hulp en een samenwerking die meetbare impact genereert. Uitdagingen brengen kansen met zich mee. België is vastberaden om die te grijpen.

Maxime Prévot

Vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en Ontwikkelingssamenwerking

Inhoud

Inleiding 7

DEEL 1 RESULTATENRAPPORTAGE 9

1.1. EEN SUCCESVOL EU-VOORZITTERSCHAP DAT DUURZAME EN INCLUSIEVE PARTNERSCHAPPEN BEVORDERT 12

1.2. THEMATISCHE EN MULTILATERALE SAMENWERKING 16
- België: voorvechter van mondiale gezondheid 16
- Towards FfD4: Operational efficiency and effectiveness and the aid architecture 19
- De Belgische klimaatfinanciering: focus op impact in de armste landen 24
- Wereldwijde verbetering van weers- en klimaatvoorspellingen in samenwerking met KMI 26
- Een eerlijke en open dialoog over migratie als motor voor ontwikkeling 27
- België en de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) onderzoeken het potentieel van remittances 28
- Sicomines en EITI in Congo: transparantie leidt tot 4 miljard USD extra voor infrastructuurwerken 30

1.3. GEOGRAFISCHE, GOUVERNEMENTELE EN NIET-GOUVERNEMENTELE SAMENWERKING 31
- Investeringen in de haven van Cotonou in Benin: een wederzijds voordelig partnerschap 31
- België in Oekraïne: partners op vlak van wederopbouw 33
- Het partnerschap als hefboom voor een constructieve dialoog over de mensenrechtenkwestie in Oeganda 35
- Wereldburgerschapseducatie roept ons op tot meer internationale solidariteit 36

1.4. HUMANITAIRE HULP, FRAGILITEIT, EN NEXUS 38
- Bescherming van de bevolking als prioriteit van de Belgische humanitaire hulp 38
- Internationaal humanitair recht onder druk en Belgische steun voor UNRWA 40
- Meer aandacht voor fragiliteit en de operationalisering van de Nexus HDP 40

DEEL 2 AANBEVELINGEN I.V.M. BELEIDSCOHERENTIE VOOR ONTWIKKELING 43

2.1 AANBEVELINGEN OVER CONCRETE DOSSIERS EN HET INSTITUTIONELE KADER 44
- De herschikking van de buitenlandse schulden van de ontwikkelingslanden 44
- Prioriteiten 2024-2029 voor de Belgische regering inzake Beleidscoherentie ten gunste van Ontwikkeling (BCO) 44
- Veralgemeende invoering in Europa van het Belgische verbod op de export van in de EU verboden pesticiden 44

2.2 RESULTATEN EN ONTWIKKELINGEN IN CONCRETE DOSSIERS 45
- België zet in op een geïntegreerd beleid richting duurzame cacao 45
- Het toenemende belang van Groene Diplomatie 46

DEEL 3 INTEGRITEIT 49

DEEL 4 DE BELGISCHE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING EN HUMANITAIRE HULP IN CIJFERS 53

REFERENTIES EN LEESSUGGESTIES 56

Inleiding

Conflicten, klimaatrampen, en gezondheidsuitdagingen zorgden in 2024 voor veel menselijk leed in regio's als het Midden-Oosten, de Sahel, en Sub-Sahara Afrika. Uitdagingen binnen deze regio's hebben ook belangrijke gevolgen voor de rest van de wereld en zelfs voor Europa. In deze sterk geconnecteerde wereld zijn de uitdagingen van onze partners ook onze uitdagingen. Enkele voorbeelden:

Conflicten veroorzaken zichtbare economische en veiligheidsgevolgen, zowel voor onze partnerlanden als voor Europa en België. Het conflict in Oekraïne leidde tot volatiliteit in voedsel- en gasprijzen en, dichterbij huis, de sabotage van energie- of communicatie-infrastructuur. De oorlog in Soedan heeft sinds 2023 al 3 miljoen mensen hun land doen ontvluchten en meer dan 8 miljoen burgers intern ontheemd. Het drieste geweld in Gaza, Oekraïne, en Libanon, of de verslechterende mensenrechtensituatie in Afghanistan hebben ook in 2024 vele mensen doen vluchten.

De gevolgen van de Covid-19-pandemie waren het zwaarst in de meest kwetsbare landen, maar ook in België kwamen het economisch weefsel en de gezondheid van de meest kwetsbaren onder druk te staan. In 2024 kon België snel reageren op een nieuwe MPOX-uitbraak. De samenwerking van het Instituut voor Tropische Geneeskunde met Congolese partners liet toe tijdig een nieuwe variant te ontdekken en bracht zo een wereldwijde epidemie, die zoals in 2022 ook België trof, onder controle. Onze beste respons ligt in wereldwijde samenwerking en goed functionerende gezondheidssystemen overal ter wereld. Deze samenwerking, netwerken, en toegang tot kennis, informatie en pathogenen zijn essentieel voor de volksgezondheid in België

Ook het klimaat is, ten slotte, een globaal gegeven. De klimaatopwarming treft de meest kwetsbare landen die het minst verantwoordelijk zijn het hardst maar heeft ook steeds duidelijkere gevolgen in Europa. De catastrofale overstromingen in Mali in de zomer van 2024 werden snel gevolgd door overstromingen in Spanje, een akelige herinnering aan de overstromingen in de Vesder-vallei in 2021.

Samen deze uitdagingen aanpakken gaat hand in hand met vooruitgang op vlak van de universele SDG-agenda. Recente VN-rapporten schetsen op dit vlak een weinig rooskleurig beeld. Geopolitieke spanningen, de aanhoudende effecten van de Covid-19 pandemie, toenemende conflicten en klimaatschade zetten de laatste jaren een ernstige rem op vooruitgang richting duurzame ontwikkeling. Slechts 17% van de SDG-targets zitten wereldwijd op schema om behaald te worden tegen 2030

Om deze spiraal van mondiale crises en uitdagingen te doorbreken kunnen we ons niet terugtrekken binnen de eigen grenzen. Integendeel, meer dan ooit is er nood aan investeringen in kwaliteitsvolle, wederzijds voordelige partnerschappen om globale publieke goederen zoals klimaat, globale gezondheid, en stabiliteit te beschermen. Deze financieringsnood zal hoog op de internationale politieke agenda staan tijdens de Financing for Development-conferentie deze zomer in Sevilla.

Onderzoek en evaluaties leren ons dat internationale partnerschappen effectief bijdragen tot resultaten, of het nu gaat om een afname in kindersterfte, een toegenomen scholingsgraad, of het beschermen van mensenlevens. Dit jaarverslag geeft een niet-exhaustief overzicht van de resultaten die de Belgische internationale samenwerking behaalt via haar partnerschappen en welke uitdagingen zij ervaart. Door binnen een specifieke context de meerwaarde van elke partner en iedere financiering te mobiliseren vergroten we de effecten op het terrein en zorgen we ervoor dat de diversiteit aan partners een ware kracht wordt. En wanneer deze actoren nog meer in synergie en complementariteit samenwerken, vergroten we onze collectieve impact. Dit rapport zet de transparantie van de Belgische ontwikkelingssamenwerking kracht bij, inspanningen die overigens beloond werden met een goede score op de *Aid Transparency Index* – in 2024 klom België naar de 4e plaats van alle donorlanden.

Deel I van dit jaarverslag illustreert deze Belgische resultatenaanpak, niet alleen bij de verschillende actoren van de Belgische samenwerking, maar ook door enkele beleidsthema's onder de aandacht te brengen. In dit deel komen (1) het succesvolle EU-voorzitterschap; (2) de geografische, gouvernementele en niet- gouvernementele samenwerking; (3) de thematische en multilaterale samenwerking; en (4) humanitaire hulp, fragiliteit, en nexus aan bod. **Deel II** van het rapport werpt een blik op de Belgische beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling, een onderwerp dat de Belgische ontwikkelingssamenwerking overstijgt. De wet van 19 maart 2013 voorziet immers inspanningen voor beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling, een proces om te verzekeren dat de doelstellingen en resultaten van het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid van onze regering niet tegengewerkt worden door het beleid van dezelfde regering op andere domeinen, en dat deze andere beleidsdomeinen waar mogelijk de ontwikkelingsdoelstellingen steunen. **Deel III** gaat in op integriteit binnen de Belgische internationale samenwerking. **Deel IV**, ten slotte, presenteert de cijfers van de Belgische ODA (Official Development Assistance) uitgaven in 2024.

Ik wens jullie veel leesplezier en kijk uit naar een volgende mogelijkheid om in dialoog te gaan over het belang van internationale samenwerking voor onze gedeelde toekomst!

Heidy ROMBOUTS
Directeur-Generaal
Ontwikkelingssamenwerking
en Humanitaire Hulp

Deel 1 Resultatenrapportage

Klimaatopwarming, instabiliteit, ongelijkheid, conflicten, en gezondheidscrisissen kunnen enkel worden aangepakt via kwaliteitsvolle partnerschappen met een diversiteit aan partners. Daarom zet de Belgische internationale samenwerking en humanitaire hulp in op partnerschappen met gouvernementele (Enabel, BIO Invest), niet-gouvernementele (ngo's, institutionele en wetenschappelijke actoren, organisaties uit het maatschappelijk middenveld…) en multilaterale partners (EU, VN, ontwikkelingsbanken). Meer en meer wordt samengewerkt met actoren buiten de klassieke sfeer van ontwikkelingssamenwerking zoals de Belgische diplomatie, defensie, en economische spelers.

Door de meerwaarde van iedere partner en iedere financiering te mobiliseren binnen een specifieke context wordt de diversiteit aan partners een kracht en leidt het tot concrete resultaten op het terrein. De samenwerking met onze partners is gebaseerd op kwaliteit, transparantie (zie Kader 1), dialoog, opvolging en evaluatie van beheerscapaciteiten, resultaten en de complementaire expertise van de verschillende organisaties. De responsabilisering van de actoren om resultaten te behalen, vertaalt zich in resultatenkaders en specifieke veranderingstheorieën die zij uitwerken met partners in de betrokken ontwikkelingslanden. Voor een meer volledig overzicht van de door de verschillende actoren behaalde resultaten, wordt verwezen naar de jaarverslagen en evaluaties van de actoren.

Kader 1: België top inzake transparantie

In 2024 haalde België – via onze FOD – een score van 74,2% op de tweejaarlijkse Aid Transparency Index. Onze ontwikkelingssamenwerking scoort dus goed qua transparantie. Daarmee staat ons land op de 4de plaats van de donorlanden. We blijven inspanningen leveren om het nog beter te doen.

Vooruitgang in transparantie

België heeft verdere stappen gezet in de transparantie van zijn ontwikkelingssamenwerking, zoals blijkt uit de resultaten van de nieuwste editie van de *Aid Transparency Index*, opgesteld door de Britse ngo *Publish What You Fund*.[1] Deze internationale index beoordeelt de transparantie van de belangrijkste bi- en multilaterale donoren, op basis van een set van meetbare indicatoren.

België – in feite de Directie-generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp (DGD) – behaalde met een score van 74,2% opnieuw de klassering "good". Dit markeert een duidelijke verbetering ten opzichte van de 63,3 punten in 2022, en plaatst België nu op de 19e plaats van 50 beoordeelde organisaties, en 4de van de bilaterale donoren, na UK, Zweden en Duitsland. "Belang van transparantie

Transparantie is één van de vijf pijlers van de internationale "*Aid Effectiveness*" agenda, die vooral met de Verklaring van Parijs van 2005 over de doeltreffendheid van de hulp concreet gestalte kreeg.

De vijf fundamentele principes die in deze agenda worden vastgelegd betreffen:

1. *ownership* door de partnerlanden;
2. *harmonization* onder donoren, die zich alligneren en hun acties coördineren;
3. *alignment* in lijn met de eigen soevereine strategieën van het partnerland;
4. *focus on results* waarbij gefocust wordt op de effecten van de acties op kortere en langere termijn;
5. *transparency and mutual accountability*, als garant van de andere principes, en om publieke opvolging van inzet van deze publieke middelen mogelijk te maken.

Deze principes werden verder uitgewerkt in daaropvolgende "*High Level Fora on Aid Effectiveness*", en leidde zo onder meer tot de adoptie van de "*Accra Agenda for Action*" (AAA). Accra gaf ook de aanzet tot oprichting van het "International Aid Transparency Initiative" (IATI) om de engagementen uit de AAA met betrekking tot transparantie vorm te geven. België is in 2012 toegetreden tot het IATI, en publiceert sindsdien dagelijks bijgewerkte gegevens over de DGD-financieringen, en jaarlijks bijgewerkte gegevens op DGD organisatie niveau.

Way forward

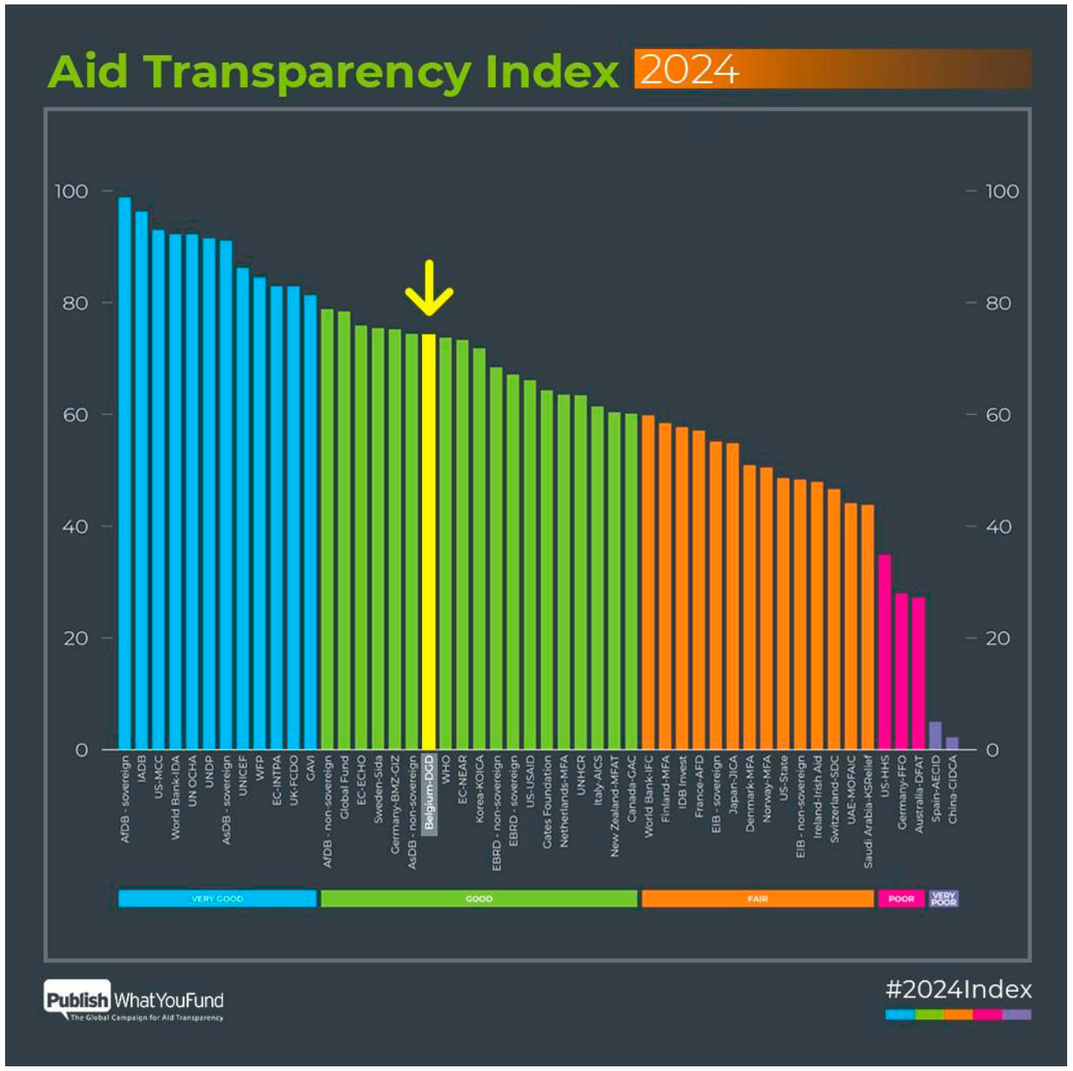
De goede score en gestage vooruitgang over de voorbije jaren is uiteraard te danken aan teamwerk: de professionaliteit van Enabel en de actoren van de niet-gouvernementele samenwerking, en vooral de inzet van de DGD-medewerkers die tijd en zorg besteden aan de kwaliteit van de gepubliceerde gegevens, zijn immers cruciaal.

België wil het nog beter doen. Publiek delen van gedetailleerde en operationele strategieën moet nog meer een reflex worden, zowel wat betreft partnerlanden als partnerorganisaties: dit laat immers daadwerkelijke opvolging en "*accountability*" toe, en laat tegelijk (aan de burgers en andere stakeholders) zien wat er werkelijk op het spel staat in onze samenwerking. Dit kan nog meer worden ingebed in onze processen en in onze samenwerking met onze uitvoerende partners, als één Team Belgium.

Bevestiging van België als betrouwbare partner

Met deze sterke prestatie in de *Aid Transparency Index* wordt de reputatie van België bevestigd als een betrouwbare en transparante team player in de internationale ontwikkelingssamenwerking, gefocust op effectiviteit, en met oog voor de betrokkenheid.

1 https://www.publishwhatyoufund.org/the-index/2024/

© Publish What You Fund

België staat op de 19de plaats van de 50 onderzochte organisaties en op de 4de plaats van de doorgelichte donorlanden

1.1. EEN SUCCESVOL EU-VOORZITTERSCHAP DAT DUURZAME EN INCLUSIEVE PARTNERSCHAPPEN BEVORDERT

Op 1 januari 2024 werd België voor de dertiende keer voorzitter van de Raad van de EU. Onder het motto "*protect, strengthen, prepare*" zat België gedurende zes maanden de vergaderingen van de Raad en zijn voorbereidende organen voor: ons land bepaalde de agenda's, stelde het werkprogramma op en bevorderde de dialoog binnen de Raad en met de andere EU-instellingen, zoals de Europese Commissie en het Europees Parlement. Binnen het domein van ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulp zette België in op twee kernprioriteiten: globale gezondheid en ondergefinancierde en vergeten crises. Het voorzitterschap heeft geleid tot een aantal opmerkelijke evenementen en verwezenlijkingen, zoals het vervolg van deze tekst illustreert. Kader 2 vat het voorzitterschap in enkele cijfers samen.

De schrijnende conflicten in Oekraïne, Gaza en de Sahel domineerden de internationale agenda en kwamen dan ook uitgebreid aan bod tijdens de formele en informele bijeenkomsten van de Ministers van ontwikkelingssamenwerking.

Kader 2: Het Belgisch voorzitterschap binnen het domein ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulp in enkele cijfers

1. Meer dan 50 voorgezeten formele vergaderingen van Raadswerkgroepen
2. 6 onderhandelde Raadsconclusies waaronder de Raadsconclusies over de EU Global Health Strategy
3. 5 gelanceerde Team Europe-Initiatieven, waaronder een TEI over digitale gezondheid en het TEI over "Opportunity-driven Skills and Vocational Education and Training"
4. 2 ondertekende *Memorandums of Understanding*, waaronder een MoU tussen de Africa CDC (Centres for Disease Control and Prevention) en de Europese CDC
5. Een twintigtal georganiseerde evenementen met in totaal ongeveer 2500 deelnemers, zowel op hoog politiek niveau als op experten niveau, en met als belangrijk voorbeeld het Europees Humanitair Forum (zie verder)

© BelgiumMFA, Brussels

© BelgiumMFA, Brussels

© BelgiumMFA, Brussels

© BelgiumMFA, Brussels

De implementatie van de Oekraïne-faciliteit (een cruciaal EU-mechanisme dat tussen 2024 en 2027 financiële steun voor Oekraïne voorziet) en het wederopbouwplan stonden op de agenda. Wat Gaza betreft, heeft België als voorzitter gewerkt aan het vinden van *"common ground"* voor een her-engagement met UNRWA, waarbij de rol van UNRWA als ruggengraat van de humanitaire hulp in Gaza werd bevestigd. Kader 3 vat de andere Belgische prioriteiten en verwezenlijkingen op humanitair vlak samen.

Ook de uitdagingen van fragiele en *politically constrained environments* verergerd door voedselonzekerheid, klimaat- en economische schokken, werden herhaaldelijk op verschillende niveaus besproken. Het Belgisch EU-voorzitterschap werkte "*Principles for joint EU development cooperation in politically constrained environments*" uit, die zowel de steun van de Europese Commissie als van de andere EU-lidstaten kregen. De principes zetten in op een sterkere betrokkenheid van Team Europe en stimuleren impact en coherentie.[2]

België legde sterk de nadruk op wederzijds voordelige partnerschappen met een focus op globale gezondheid.[3] *High-level* en experten-bijeenkomsten en conferenties boden een politieke hefboom aan de EU voor het ontwikkelen van een gezamenlijke visie en ambitie tussen de EU en de Afrikaanse Unie (AU), en andere Afrikaanse partners. De aanname van Raadsconclusies over de Globale Gezondheidsstrategie van de EU werd opgevolgd met een ministeriële Team Europe zending naar Addis Abeba. Akkoorden tussen Europese en Afrikaanse instellingen en nieuwe *"Team Europe Initiatives"* voor gezondheid zetten de Globale Gezondheidsstrategie in werking. In samenwerking met Enabel en het platform "*BE-cause health*" werd een conferentie van experts rond de versterking van gezondheidssystemen, met een focus op participatie en inspraak van het maatschappelijk middenveld, georganiseerd.

Onderwijs stond centraal tijdens de conferentie "*Improving Educational Attainment and Learning for Girls*" in samenwerking met UNESCO en het "*Global Gateway high level Event on Education*", waar werd gepleit voor een betere financiering voor onderwijs.

Het Belgische voorzitterschap van de Raadswerkgroep Ontwikkelingssamenwerking (CODEV) leidde de debatten rond de verschillende instrumenten van het Europese Ontwikkelingsbeleid, zoals de uitvoering van het genderactieplan (GAPIII), het Europees Financieringskader voor Ontwikkeling (EFAD) en de mid-term evaluatie van de EU-fondsen voor het Nabuurschaps-, Ontwikkelings- en Internationale samenwerkingsbeleid (NDICI-GE). Het Belgische voorzitterschap streefde verder naar een betere coherentie tussen ontwikkeling en de globale milieu- en klimaatengagementen.

Het voorzitterschap wees ten slotte binnen het kader van de Werkgroep Externe Dimensie Asiel en Migratie (EMWP) op het belang van de ontwikkeling van globale, evenwichtige, transparante en wederzijds voordelige (migratie)partnerschappen met een aantal prioritaire landen van herkomst en doorreis. Naast de bespreking van de migratiesituatie in de regio van de Grote Meren, slaagde het Belgisch voorzitterschap er verder ook in duurzame re-integratie na (vrijwillige) terugkeer, partnerschappen voor *"skills mobility"* en het thema van de vermiste migranten prominent op de agenda te plaatsen.

Kader 3: Het voorzitterschap van de Raad van de EU op humanitair vlak

België heeft zich onderscheiden als principiële en flexibele[4] donor in het kader van zijn voorzitterschap van de COHAFA-werkgroep (Groep humanitaire hulp en voedselhulp) door ervoor te zorgen dat Gaza en de steun aan UNRWA hoog op de agenda blijven staan en door vijf prioriteiten naar voren te schuiven:

1. **humanitaire bescherming**, door de conclusies van de Raad over bescherming in een humanitaire context goed te keuren en de nadruk te leggen op programma's die gericht zijn op het reageren op, verlichten van en verminderen van beschermingsrisico's. Het Belgische voorzitterschap heeft gepleit voor een betere bescherming van humanitaire hulpverleners.

2. **vergeten en ondergefinancierde crises,** door meer steun van de EU te mobiliseren en manieren te promoten om een eerlijkere verdeling van de hulp te garanderen, zoals flexibele en voorspelbare financiering. Het voorzitterschap heeft de aandacht gevestigd op de humanitaire situatie in de DRC, Soedan en Afghanistan.

3. **lokalisatie** van de hulp, door het faciliteren van gesprekken die bedoeld zijn om de vooruitgang op het gebied van lokalisatie te versnellen, zoals financiering en capaciteitsopbouw van lokale actoren, nalevingsregels en het delen van algemene kosten en risico's. Dit verwijst naar een ambitieuze politieke agenda om de huidige ongelijke machtsverhoudingen binnen de sector aan te pakken.

4. **humanitaire ruimte**, gezien die aanzienlijk kleiner wordt door schendingen van het internationaal humanitair recht, verminderde humanitaire toegang en toenemende onveiligheid voor humanitair personeel en burgers. België heeft de aandacht gevestigd op de transversale dimensie van humanitaire toegang en diplomatie, evenals op de verwoestende effecten van desinformatie en haatzaaiende uitlatingen door over dit onderwerp een side-event te organiseren in samenwerking met het ICRC en de UNHCR.

5. **de humanitaire financieringskloof**, door de uitvoering van de conclusies van de Raad over de humanitaire financieringskloof te stimuleren via een mechanisme waarmee de geboekte vooruitgang kan worden gemeten en door elkaar als EU-lidstaten onderling aan te moedigen om te investeren in het humanitaire optreden.

© BelgiumMFA, Brussels

De organisatie van de 3e editie van het **Europees Humanitair Forum** (EHF) was ook een van de mijlpalen van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie. Tijdens het Europees Humanitair Forum, dat meer dan 1400 mensen samenbracht, kreeg ons land de kans om tijdens een plenaire sessie het probleem van seksueel geweld in de DRC onder de aandacht te brengen. Koningin Mathilde en de minister van Ontwikkelingssamenwerking woonden het evenement bij, evenals lokale actoren die werden aangemoedigd hun stem te laten horen.

© BelgiumMFA, Brussels

2 Zie ook verder – 1.4. Humanitaire hulp, fragiliteit, en nexus

3 Zie ook verder – 1.2. Thematische en multilaterale samenwerking

4 Zie verder – 1.4. Humanitaire hulp, fragiliteit, en Nexus – voor meer uitleg over wat flexibele financiering inhoudt.

© Africa CD, DRC

© BelgiumMFA, Brussels

1.2. THEMATISCHE EN MULTILATERALE SAMENWERKING

Wereldwijde uitdagingen vereisen een mondiale aanpak. De Agenda 2030 blijft de leidraad voor deze aanpak. Dialoog, partnerschap en samenwerking zijn immers essentieel om duurzame oplossingen voor globale uitdagingen als klimaat en globale gezondheid te vinden. Een goed functionerend multilateraal systeem is daarom ook in het belang van ons land. Als "*partner*" en "*advocate*" draagt de Belgische ontwikkelingssamenwerking via haar thematische en multilaterale samenwerking hiertoe bij. Dit hoofdstuk illustreert dit aan de hand van de achtereenvolgende bespreking van onze inzet op globale gezondheid, *financing for development,* klimaatactie, migratie en ontwikkeling en, ten slotte, duurzaamheid binnen de grondstoffensector.

België: voorvechter van mondiale gezondheid

Gezondheid was de belangrijkste prioriteit van het Belgische voorzitterschap binnen de sector van ontwikkelingssamenwerking (zie hierboven) als gevolg van de goedkeuring van de mondiale gezondheidsstrategie van de EU en de gemeenschappelijke agenda van de Europese Unie en de Afrikaanse Unie voor gezondheid in 2022. De nasleep van de COVID-19-pandemie heeft ons immers geleerd hoe de mondiale ongelijkheid met betrekking tot toegang tot gezondheidsdiensten mensen nog kwetsbaarder maakt. Het was daarom essentieel om de aandacht voor mondiale gezondheid op de politieke agenda te houden door een niet-aflatend, sterk engagement tegenover onze partners, in het bijzonder in Afrika, en tegenover de meest kwetsbare en minst ontwikkelde landen.

In het licht van deze uitdagingen heeft België tijdens het voorzitterschap het belang benadrukt van eerlijke toegang tot gezondheidszorgsystemen en -producten volgens een 4AQ-benadering: beschikbaar, betaalbaar, toegankelijk, acceptabel en van goede kwaliteit. Zo hebben we met succes gepleit voor het innemen van een gemeenschappelijk standpunt op Europees niveau en voor duurzame investeringen in het partnerschap met de gezondheidsinstellingen van de Afrikaanse Unie. Door met name het African Union Development Agency (AUDA-NEPAD) en het Africa Centres for Disease Control & Prevention (Africa CDC) te ondersteunen bij het ontwikkelen van een solide gezondheidsbeleid in Afrika, en dit met de steun van multilaterale organisaties zoals de Wereldgezondheidsorganisatie en Europese organisaties zoals het Europees Geneesmiddelenbureau (EMA), werden de volgende resultaten geboekt:

- In de gezamenlijke verklaring van de ministeriële vergadering, opgesteld door de hooggeplaatste deelnemers van de EU en Afrika, kondigde de Europese Commissie de start aan van een ondersteuningsprogramma voor de periode 2024-2027. Het doel is de capaciteit van Africa CDC te versterken om de continentale architectuur van gezondheidsbeveiliging te consolideren door gebruik te maken van de 'One Health'-benadering, die gericht is op het verband tussen de gezondheid van mensen, dieren en milieu.

- Er werden Team Europe-initiatieven (TEI) gelanceerd op het gebied van digitalisering en ondersteuning van Afrikaanse volksgezondheidsinstituten. Dit brengt het aantal Team Europe-initiatieven op het gebied van gezondheid ten gunste van Afrika op vijf.

- Bovendien werden onder het Belgische voorzitterschap akkoorden getekend tussen DG HERA (Health Emergency Preparedness and Response Authority) van de Europese Commissie en Africa CDC, evenals tussen de Europese en Afrikaanse geneesmiddelenagentschappen.

Deze nauwe samenwerking is om verschillende redenen essentieel. Ten eerste zorgt het ervoor dat we snel op de hoogte zijn van nieuwe epidemieën en circulerende varianten, zoals de recente uitbraken van MPOX en Marburg in Centraal-Afrika. Ten tweede komt de toename van de productie en de diversificatie van de keuze aan medicijnen - ook uit Afrika - iedereen ten goede. België en de EU zijn namelijk afhankelijk van een beperkt aantal producenten van essentiële medicijnen.

In de tweede helft van 2024 hebben we de aandacht opnieuw gevestigd op de drie prioriteiten voor mondiale gezondheid, namelijk het verbeteren van de toegankelijkheid van basisgezondheidszorg en -producten, inclusief seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, en het versterken van de veerkracht van gezondheidszorgstelsels. Onlangs hebben we gereageerd op verschillende wereldwijde gezondheidscrises, waaronder de MPOX-epidemie, waarbij we hebben laten zien dat we snel klinisch onderzoek kunnen uitvoeren en vaccins ter beschikking kunnen stellen.

België heeft namelijk via de FOD Volksgezondheid een formeel verzoek ingediend bij DG HERA, waardoor de EU 215.000 doses MPOX-vaccin beschikbaar kon stellen aan Afrika. Ons land heeft eveneens 20.000 doses vaccin uit eigen voorraad geleverd aan de Democratische Republiek Congo. Bovendien heeft België twee miljoen euro toegewezen voor een vaccinatiecampagne en een onderzoeksproject in Kinshasa, uitgevoerd door een consortium bestaande uit het Instituut voor Tropische Geneeskunde in Antwerpen (ITG), het Congolese Nationaal Instituut voor Biomedisch Onderzoek (INRB) en andere partners. Enabel,

het Belgische ontwikkelingsagentschap, heeft ook fondsen uit zijn gezondheidsprogramma herverdeeld om MPOX in Congo en Burundi te bestrijden.

Andere epidemieën, zoals HIV, tuberculose en malaria krijgen nog steeds onze volledige aandacht. Daarom willen we de leidende rol op het vlak van wereldwijde gezondheid die België nu heeft in de internationale gemeenschap behouden om zo gezondheidszorg voor iedereen te bereiken. Samen de gezondheid bevorderen, wereldwijd gezondheidszorgstelsels versterken, nieuwe ziekten voorkomen en de ongelijkheden en de gezondheidsgevolgen van klimaatverandering en conflicten bestrijden: dit zal van essentieel belang zijn voor het behoud van mensenrechten en onze welvaart. Dit is een boodschap die we ook zullen uitdragen in het kader van ons co-voorzitterschap van de strategische dialoog EU-Afrika voor het jaar 2025.

Kader 4: Verlenging van de inzet van de Belgische ontwikkelingssamenwerking op het gebied van gezondheid in Senegal

© Ulrich Andry Dougandaga, Enabel, Senegal

België steunt de gezondheidssector in Senegal sinds de jaren '60, zowel op gouvernementeel als niet-gouvernementeel niveau. Tussen 2017 en 2024 heeft de ngo Sensorial Handicap Cooperation 788 kinderen en jongeren (waarvan 345 meisjes en 443 jongens) met een zintuiglijke beperking (doven en slechthorenden, blinden en slechtzienden) begeleid. Door die steun konden de kinderen deelnemen aan het leven van hun gemeenschap dankzij kwalitatief hoogstaand, aangepast en continu onderwijs. De ngo Chaîne de l'Espoir, die al 15 jaar in Senegal actief is, zet zich in op het gebied van kinderorthopedie. Dankzij hun inspanningen zijn 157 kinderen met aangeboren of verworven afwijkingen geopereerd, wat hun levenskwaliteit aanzienlijk verbeterde.

Gezondheid staat centraal in het nieuwe gouvernementele samenwerkingsprogramma met Senegal dat in de zomer van 2024 werd opgestart. Samen met het partnerland werkt de Belgische ontwikkelingssamenwerking aan het verbeteren van de gezondheidszorg, in het bijzonder voor moeders en kinderen, jongeren en slachtoffers van seksueel geweld. België, in Team Europe-format, helpt mee het gezondheidsecosysteem te verbeteren en ondersteunt de Senegalese partner in zijn ambitie om lokaal eigen vaccins en medicijnen te produceren.

De Belgische ambassade in Dakar is bovendien voorzitter van de groep donoren die de Senegalese gezondheidssector ondersteunt, of het nu gaat om gezondheidsproducten, laboratoria of orthopedische apparatuur. De expertise van de Belgische diplomaten in Dakar garandeert de doeltreffendheid van de werkrelaties tussen deze groep donoren en de Senegalese autoriteiten.

Towards FfD4: Operational efficiency and effectiveness and the aid architecture

De laatste jaren is het thema van financiering voor ontwikkeling gepolitiseerd en hoog op de internationale agenda komen te staan vanwege het gebrek aan vooruitgang bij de uitvoering van de Agenda 2030 (zie hieronder: kader 5) en de groeiende financiële en politieke kloof tussen landen met hoge inkomens en die met lage en middeninkomens. Zo zijn er veel oproepen en initiatieven geweest om de internationale financiële architectuur te hervormen met als doel: de beschikbaarheid en mobilisatie van financiering voor landen met lage en middeninkomens te verhogen, te zorgen voor een betere vertegenwoordiging van de landen van het globale Zuiden binnen internationale financiële instellingen en de doeltreffendheid van deze instellingen te verbeteren. Deze dynamiek zou haar hoogtepunt moeten bereiken tijdens de vierde internationale conferentie over financiering voor ontwikkeling (FfD4) in juli 2025 in Sevilla. Deze conferentie biedt een unieke kans op een holistisch en inclusief gesprek op het hoogste niveau over dit onderwerp.

België heeft zich ook in 2024 verder ingezet voor dit thema gezien het belang ervan voor de toekomst van de "Noord-Zuidrelaties", de toekomst van het multilateralisme, maar vooral de voortzetting van de inspanningen voor een rechtvaardigere, welvarendere, inclusievere en duurzamere wereld. Zo hebben we geprofiteerd van onze aanwezigheid binnen de internationale financiële instellingen en binnen de Verenigde Naties en van ons voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie om dit onderwerp aan te kaarten. Ons land heeft veel inspanningen geleverd om hulp efficiënter en doeltreffender te maken. Deze uitdaging heeft namelijk het potentieel om goodwill te kweken, partnerschappen te versterken en de mondiale financiële architectuur concreet te verbeteren.

In de loop van 2024 werden drie evenementen georganiseerd om op dit gebied vooruitgang te boeken:

- in februari, in het kader van ons voorzitterschap van de Raad van de EU, een gezamenlijke vergadering van de werkgroep voor ontwikkelingssamenwerking en het economisch en financieel comité over: "Multilateral Development Bank (MDB) reform, operational effectiveness, especially in fragile contexts"

- in april, in Washington, in de marge van de Spring meetings van de Wereldbank en het IMF een vergadering over: "Operations Efficiency and Effectiveness: What progress so far and what priorities ahead?"

- in september, in New York, een evenement op hoog niveau in de marge van de Top van de Toekomst en de ministeriële week van de Algemene Vergadering van de VN over: "Becoming Better in partnership: Operational efficiency and effectiveness of multilateral development banks. What priorities for the financing for development agenda?"

© MFABelgium, Washington D.C.

Tijdens deze evenementen werd het ecosysteem van ontwikkelingsfinanciering (VN, multilaterale banken, particuliere sector, denktanks, lidstaten) samengebracht in een format dat openhartige besprekingen mogelijk maakte. Door deze vergaderingen werd duidelijk welke mogelijkheden er zijn om de efficiëntie en doeltreffendheid van de hulp te verbeteren, werd vertrouwen tussen belanghebbenden voor het opzetten van wederzijds voordelige partnerschappen opgebouwd, en werden de politieke en technische niveaus verzoend om sneller concrete oplossingen te vinden. Daarnaast kreeg de inzet van België als bruggenbouwer en eerlijke bemiddelaar op het multilaterale toneel concreet vorm.

Dankzij deze inspanningen merken we dat er veel aandacht wordt besteed aan de doeltreffendheid van ontwikkelingssamenwerking tijdens de onderhandelingen die moeten leiden tot de goedkeuring van een einddocument tijdens FfD4. Enkele voorstellen zijn: de coördinatie tussen financiële instellingen en ontwikkelingsagentschappen op zowel mondiaal als lokaal niveau te verbeteren, de versnippering van de internationale financiële architectuur tegen te gaan, de noodzaak om procedures te vereenvoudigen en te harmoniseren om de toegang van begunstigde landen tot financiering te verbeteren, evenals een hernieuwde aandacht voor de impact op de lokale bevolking. Het algemene doel van deze voorstellen is om projecten die zijn afgestemd op de lokale behoeften en contexten sneller en beter uit te voeren voor een maximale impact op de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. Dankzij een amendement van België is deze bezorgdheid ook terug te vinden in een resolutie van de Algemene Vergadering waarin strategische richtlijnen zijn opgenomen voor de operationele activiteiten van het ontwikkelingssysteem van de Verenigde Naties voor de komende vier jaar.

Via de financiering van een junior professional officer steunt België ook het departement economische en sociale zaken van de VN, dat verantwoordelijk is voor het monitoren van het ontwikkelingsfinancieringsproces en voor de organisatie van FfD4.

In 2025 blijft België zich op dit gebied inzetten voor de goedkeuring van een nieuw ambitieus en pragmatisch internationaal financieringskader ter gelegenheid van FfD4.

© MFABelgium, New York

© MFABelgium, Washington D.C.

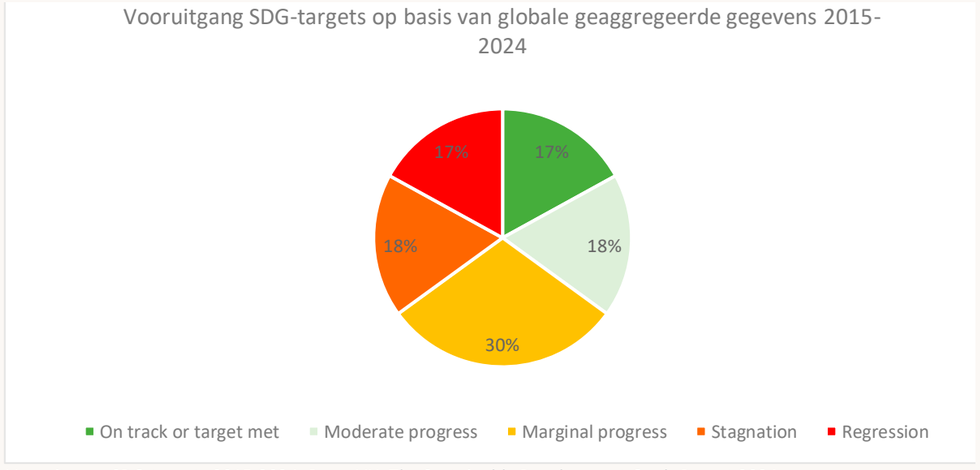
Kader 5: De staat van de wereld en de SDG's in 2024

© MFABelgium, New York

Het meest recente rapport over de verwezenlijking van de SDG's schetst een somber beeld.[5] Slechts 17% van de SDG-targets zit op het juiste spoor om behaald te worden tegen 2030. Voor 48% van de targets is vooruitgang matig of beperkt. 18% van de targets stagneren en 17% van de targets gingen er zelfs op achteruit.

Onderstaand figuur illustreert deze alarmerende stand van zaken. Het rapport onderstreept echter ook een aantal uitgesproken successen, zoals de afname van kindsterfte of HIV-infecties en de toegenomen toegang tot energie en water. Hoewel erg fragiel, benadrukken deze successen het belang en het nut van samenwerking op alle niveaus.

Vooruitgang SDG-targets 2015-2024; Bron: VN, The Sustainable Development Goals Report 2024

5 UN, the Sustainable Development Goals Report 2024, https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2024.pdf

De grootste achteruitgang tegenover de baseline (2015) wordt genoteerd bij SDG 2 (geen honger), 13 (klimaatactie), 14 (leven in water), en 8 (waardig werk en economische groei). We lichten hier twee van deze SDG's uit ter illustratie:

Op vlak van voedselzekerheid (SDG 2) is de wereld niet goed hersteld van de gevolgen van de covid-19 pandemie. Maar liefst 733 miljoen mensen hadden in 2023 honger en 2,3 miljard mensen ervaarden matige tot ernstige voedselonzekerheid. Conflicten zetten de laatste jaren voedselprijzen onder hoogspanning.

Waardig werk en economische groei (SDG 8) worden bemoeilijkt door geopolitieke spanningen, toenemende schuldenlasten in ontwikkelingslanden, en conflicten. De wereldwijde groei van het BBP/capita vertraagde in 2022 en er wordt verwacht dat deze groei zal stabiliseren de komende jaren. Belangrijke hinderpalen voor waardig werk blijven bestaan en wereldwijd zouden er ongeveer 2 miljard mensen in informele jobs werken zonder enige vorm van sociale bescherming. In minst ontwikkelde landen en in Sub-Sahara Afrika zijn 9/10 van de werknemers informeel tewerkgesteld. Het rapport stelt ten slotte een achteruitgang vast op vlak van het respect voor fundamentele arbeidsrechten.

Het zonet besproken rapport maakt ook melding van een recordaantal vluchtelingen (maar liefst 37,4 miljoen) en intern ontheemden (120 miljoen). Het *Stockholm International Peace Research Institute* schat dat het aantal slachtoffers omgekomen in conflicten gestegen is van 153.100 in 2022 tot 170.700 in 2023. Dat is het hoogste niveau sinds 2019. De VN schat dat in 2023 maar liefst 33.400 burgerslachtoffers gevallen zijn (waarvan 4/10 vrouwen en 3/10 kinderen zijn). Deze cijfers hoeven niet te verbazen, gezien de verwoestende conflicten in onder meer Gaza, Oekraïne, Soedan, en Myanmar.

Enkel in Soedan alleen zijn er sinds de uitbraak van het geweld in april 2023 maar liefst 8 miljoen intern ontheemden bijgekomen en zijn meer dan 3 miljoen mensen buiten de landsgrenzen gevlucht, voornamelijk naar buurlanden Tsjaad, Zuid-Sudan, en Egypte.[6]

Bovendien was 2024 het warmste jaar sinds het begin van de metingen volgens de World Meteorological Organization (WMO).[7] De klimaatopwarming droeg bij tot een toenemend aantal en meer intense rampen, niet enkel in het Zuiden (bijvoorbeeld de verwoestende overstromingen in de Sahelregio in de zomer van 2024) maar ook dichterbij huis (denk aan de overstromingen in Spanje in de herfst van 2024). Het besef groeit dat de klimaatverandering intrinsiek gelinkt is met andere fenomenen zoals migratie of conflicten. In 2022 waren klimaatgerelateerde rampen goed voor meer dan 50 procent van de toename in ontheemding (vaak gaat het om interne ontheemding of om mensen die vluchten naar buurlanden). Bijna 60 procent van vluchtelingen en intern ontheemden wonen bovendien in landen die het meest kwetsbaar zijn voor de gevolgen van klimaatverandering.[8] Klimaatverandering is bovendien een "*threat multiplier*" die de negatieve effecten van andere factoren zoals armoede of spanningen om grondstoffen vergroot en daardoor bijdraagt aan conflict en ontheemding.[9]

Klimaatopwarming en conflicten dragen ook bij tot fragiliteit – een situatie waarbij men blootgesteld wordt aan risico's en waarbij de staat of de gemeenschap onvoldoende in staat is om die risico's te beheersen of te absorberen. Het meest recente OESO-rapport over fragiliteit, stelt dat 2 miljard mensen (oftewel 25% van de wereldbevolking) in zeer of extreem fragiele contexten leeft. Voor 72% van de extreem armen is dit een dagelijkse realiteit.[10]

6 https://dtm.iom.int/reports/dtm-sudan-mobility-update-10 (situatie december 2024)

7 https://wmo.int/news/media-centre/wmo-confirms-2024-warmest-year-record-about-155degc-above-pre-industrial-level

8 https://www.unhcr.org/news/stories/climate-change-and-displacement-myths-and-facts

9 https://www.unhcr.org/news/stories/climate-change-and-displacement-myths-and-facts

10 OECD, States of Fragility 2025, https://www.oecd.org/en/publications/states-of-fragility-2025_81982370-en.html

De Belgische klimaatfinanciering: focus op impact in de armste landen

Klimaatverandering, verlies aan biodiversiteit, en vervuiling vormen overal ter wereld een bedreiging voor welvaart en welzijn. De armste landen, die zelf zeer weinig bijgedragen hebben aan de klimaatverandering, worden echter het hardst getroffen door de gevolgen ervan. In het kader van de klimaatonderhandelingen engageren de ontwikkelde landen zich om klimaatfinanciering te mobiliseren om klimaatactie in ontwikkelingslanden te ondersteunen.

De Belgische internationale klimaatfinanciering komt vooral van de federale overheid. Met deze financiering zet België prioritair in op het versterken van de weerbaarheid van de minst ontwikkelde landen (of "*least developed countries*", LDC's). Zo gaat bijna de helft van de Belgische klimaatfinanciering naar LDC's. De meerderheid van de Belgische steun gaat naar adaptatie. Op die manier draagt België bij aan het oplossen van een onevenwicht in de internationale klimaatfinanciering, die traditioneel sterk inzet op steun voor mitigatie in midden inkomenslanden. De Belgische klimaatfinanciering is overigens sterk gestegen sinds 2020 en is van hoge kwaliteit. Een deel van deze financiering loopt via een aantal bilaterale samenwerkingsprogramma's (zie kader 6 voor het voorbeeld van Mozambique) of investeringen door BIO Invest. Het grootste deel van de Belgische klimaatfinanciering wordt echter besteed via bijdragen aan het "*Green Climate Fund*" (GCF) en het "*Least Developed Countries Fund*" (LDCF)

België is zo maar liefst de 2de grootste donor van het "*Least Developed Countries Fund*" (LDCF) met een totale cumulatieve bijdrage van USD 282,87M sinds zijn oprichting in 2001. Dit is meer dan 12% van het totaal aan bijdragen aan het fonds. Het LDCF is een financieel instrument ten dienste van het VN Klimaatverdrag en voorziet in de implementatie van de nationale plannen- en programma's van de minst ontwikkelde landen (LDC's) voor de aanpassing (adaptatie) aan de klimaatverandering. Het fonds sluit dus volledig aan bij de prioriteiten van België om de armste landen onder de aandacht te houden. Verschillende multilaterale ontwikkelingsbanken (MDB's) en multilaterale partnerorganisaties van de Belgische ontwikkelingssamenwerking zoals UNEP, UNDP en FAO fungeren als uitvoeringspartners.

België is een prominent lid in het bestuur van het fonds en ijvert voor periodieke rapportering over de resultaten van de verschillende programma's en projecten die het LDCF financiert. In 2024 rapporteerde het LDCF dat het sinds de oprichting meer dan 423 projecten en programma's gefinancierd heeft. Die hebben een positieve impact gecreëerd voor meer dan 74 miljoen mensen en het beheer van 14 miljoen hectare land verbeterd om beter bestand te zijn tegen de klimaatverandering. Dat is meer dan 4 maal de totale oppervlakte van België. Het Belgische partnerschap met het LDCF is er aldus één met grote impact in de landen die de grootste noden hebben.

© Isabel Corthier, Enabel, Mozambique

© MFABelgium, Mozambique

Kader 6: België steunt Mozambique in de strijd tegen klimaatverandering

Mozambique, een partnerland van de Belgische gouvernementele samenwerking, staat in de top 10 van meest kwetsbare landen op vlak van klimaatverandering maar draagt zelf amper bij aan de uitstoot van broeikasgassen. België investeert om die reden met het nieuwe bilaterale Samenwerkingsprogramma 25 miljoen euro (2023-2028) in Mozambique en dit via diverse interventies die het hele spectrum van de klimaatverandering helpen bestrijden, van toegang tot groene energie tot vroege waarschuwingssystemen om verlies en schade in het kader van natuurrampen te vermijden. Zo'n 550.000 mensen zullen hier baat bij hebben.

- Zo faciliteert het Belgisch ontwikkelingsagentschap Enabel samen met de Mozambikaanse overheid een rechtvaardige groene energietransitie. Om het gebruik van fossiele brandstoffen af te bouwen en minder broeikasgassen uit te stoten (= mitigatie) zullen ongeveer 12.000 Mozambikanen toegang krijgen tot zonne-energie.

- Verder is het noodzakelijk om de lokale bevolking bij te staan zodat zij zich kunnen aanpassen aan de onvermijdelijke, negatieve gevolgen van klimaatverstoring waaronder droogte, tropische cyclonen en overstromingen (= adaptatie). De Belgische investering in zonne-energie draagt bij aan betere irrigatiesystemen waar ongeveer 3.500 Mozambikanen voordeel van zullen ondervinden. Ten slotte zullen 55.000 Mozambikanen hierdoor een betere toegang tot drinkwater verkrijgen.

- Ook afvalbeheer en een circulaire economie krijgen veel aandacht. Enabel ondersteunt hierbij de bouw van verschillende recycleereenheden.

Een bijzonder interessant element van het Samenwerkingsprogramma is de "*Study, Expertise and Preparation Facility for Climate Resilience and Energy Transition in Mozambique*" (STEP Facility). Hiermee wil België de capaciteit van de Mozambikaanse autoriteiten versterken om bijkomende klimaatfinanciering te mobiliseren. Een relatief kleine investering in de STEP Facility stelt de Mozambikaanse partner in staat om extra inkomsten aan te trekken via innovatieve financiële mechanismen zoals koolstofkredieten of debt-for-climate swaps.

© Enabel, Mozambique

Wereldwijde verbetering van weers- en klimaatvoorspellingen in samenwerking met KMI

DGD steunt ook het "*Systematic Observations Financing Facility*" (SOFF), de financieringsfaciliteit voor systematische weersobservatie van de Wereld-Meteorologische Organisatie (WMO) in Genève. Dit instrument werd in 2022 opgericht onder impuls van António Guterres. In 2024 droeg DGD meer dan 4 miljoen euro bij aan deze faciliteit. Daarmee komt de totale Belgische bijdrage op bijna 11 miljoen euro.

Nu uitzonderlijke weerfenomenen door de klimaatverandering steeds regelmatiger voorkomen en de impact ervan steeds groter wordt, is er meer dan ooit nood aan sterke informatiesystemen die tijdig kunnen verwittigen ('*early warning*'). Door tijdig te waarschuwen kunnen er preventieve maatregelen genomen worden en kan de schade en het verlies van uitzonderlijke weersomstandigheden beperkt worden. Investeringen in early warning zijn dus zeer kosteneffectief.

Maar niet overal ter wereld worden er betrouwbare weer- en klimaatwaarnemingen verzameld. SOFF biedt aldus steun bij het dichten van de resterende hiaten in de wereldwijde dekking door weerstation systemen.

De verbeterde beschikbaarheid van hoogwaardige weerstationsgegevens zal bijdragen aan een beter wereldwijd begrip en voorspelbaarheid van weersverschijnselen. Dit komt met name ten goede aan de gebieden die het meest kwetsbaar zijn voor klimaatverstoring: kleine eilandstaten in ontwikkeling (SIDS) en minst ontwikkelde landen (LDC's).

Maar ook voor de donorlanden is er een direct voordeel. Door de globale dekking van hoogwaardige weersgegevens te verbeteren kunnen we ook bij ons de kwaliteit van de weersvoorspellingen verbeterd worden. Voor België zit er daarom een vertegenwoordiger van het KMI in de stuurgroep van het SOFF.

© SOFF

© SOFF

Een eerlijke en open dialoog over migratie als motor voor ontwikkeling

Eind januari 2024 kwamen de landen, het maatschappelijk middenveld, vertegenwoordigers van de privésector, steden en jongeren bijeen in Genève voor de 14e top van het Wereldforum voor Migratie en Ontwikkeling (GFMD in het Engels) onder Frans voorzitterschap, om de relatie tussen migratie en ontwikkeling te bespreken. Ter herinnering, het GFMD werd in 2006 opgericht los van de VN-instellingen. België, dat als eerste land het voorzitterschap van deze wereldwijde dialoog heeft waargenomen, blijft verbonden aan het GFMD en blijft het steunen, ook financieel. Dit forum blijft erg gewaardeerd door de verschillende betrokken partijen, omdat de structuur een flexibele, eerlijke en open dialoog mogelijk maakt, gebaseerd op een positief narratief over migratie als motor voor ontwikkeling.

© GFMD, Geneva

© BelgiumMFA, Geneva

Bij de belangrijkste thema's van deze 14e top vallen vooral arbeidsmigratie en de impact van de klimaatverandering op de menselijke mobiliteit op. Op dit gebied heeft België in het bijzonder bijgedragen aan twee side-events georganiseerd door Enabel in de marge van het forum: een over de rol van de diasporagemeenschappen voor de ontwikkeling van het land van herkomst en een over arbeidsmigratie (Skills Mobility). Ons land maakte bovendien deel uit van het panel van de rondetafel over arbeidsmigratie. Bij deze gelegenheid heeft de Speciale Gezant Asiel en Migratie de projecten die door België worden uitgevoerd en gefinancierd, in de kijker gezet en heeft hij de visie en de Belgische aanpak achter deze projecten uitgelegd, met name het *Global Skills Partnership*. Deze brede en holistische aanpak heeft als doel de sociaaleconomische ontwikkeling van de bestemmingslanden geleidelijk en duurzaam te versterken, als antwoord op het tekort aan arbeidskrachten en het demografische tekort, en ook die van de herkomstlanden, door de institutionele systemen voor werkgelegenheid en sociaaleconomische ontwikkeling te versterken. Dit vereist een goede samenwerking en strakke coördinatie tussen alle betrokken actoren, inclusief de privésector.

België en de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) onderzoeken het potentieel van remittances

In december 2022 heeft de minister van Ontwikkelingssamenwerking een innovatief proefproject goedgekeurd dat betaalbare alternatieven wil bieden voor remittances en investeringsmogelijkheden voor spaargeld in de landen van herkomst van migranten. Remittances zijn geldtransfers door migranten naar hun land van herkomst (definitie van de IOM). In de meeste gevallen worden deze transfers individueel gedaan door een arbeidsmigrant ten behoeve van familieleden in het land van herkomst. De definitie zou ook kunnen worden uitgebreid tot persoonlijke transfers en giften in natura. Het O-REMIT-project, met een looptijd van twee jaar, werd uitgevoerd door het Belgische bureau van de Internationale Organisatie voor Migratie en was gebaseerd op drie pijlers: het verzamelen van gegevens over remittances, bewustmaking van de diasporagemeenschap en groene investeringen in de landen van herkomst. Terwijl de gegevensverzameling gericht was op alle partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking, waren de andere twee pijlers rond sensibilisering en investering toegespitst op Senegal, Marokko en de Democratische Republiek Congo.

Dit proefproject is bijzonder belangrijk, omdat het de eerste keer is dat het landschap van remittances in België gedetailleerd in kaart is gebracht. Hierdoor kunnen we de landen die geldtransfers vanuit ons land ontvangen rangschikken, nagaan welke bedragen naar onze 14 partnerlanden gaan, welke kanalen daarvoor gebruikt worden en de redenen daarvoor, evenals de hoogte van de transactiekosten. Door al deze informatie kunnen we ons toekomstige beleid baseren op feiten en concrete resultaten. Door bovendien groene en duurzame investeringen in de landen van herkomst te stimuleren en door een beroep te doen op de diasporagemeenschap in België, biedt dit project ook een positieve kijk op migratie en past het binnen de visie van de strategie 'migratie als hefboom voor duurzame ontwikkeling'. Het draagt bij aan de SDG's 8, 10 en 17, evenals aan de doelstellingen 1, 2, 17, 19 en 20 van het Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration. Van alle resultaten van dit project worden twee gedetailleerde verslagen opgesteld die een overzicht geven van de gegevens, trends en drijfveren, evenals een marktanalyse van de transactiekosten.

Zo werd er in 2022 niet minder dan 7,31 miljard dollar aan remittances vanuit België verzonden. Marokko is het land dat het grootste bedrag heeft ontvangen, namelijk 495 miljoen dollar, gevolgd door Roemenië en Turkije. De gemiddelde transactiekosten in ons land bedragen 4,31%, wat ver boven het doel van minder dan 3% van SDG 10.7.c ligt. In het kader van het project werd een dialoog gestart met verschillende actoren

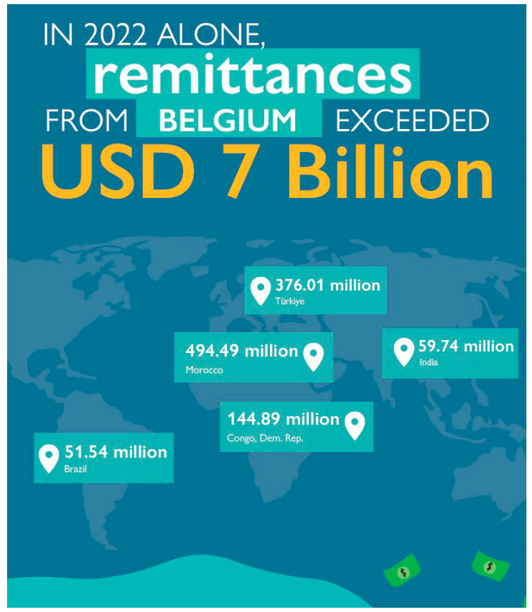

© BelgiumMFA

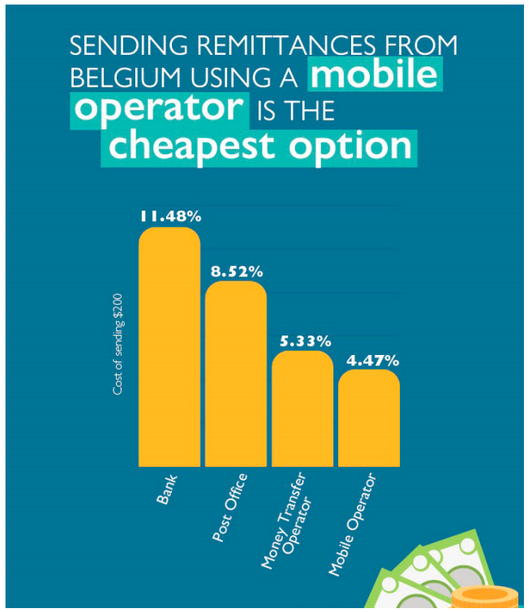
uit de Belgische sector van geldtransfers, zoals Wise, PayPal, TapTapSend. Ze hebben aangegeven bereid te zijn om verder te praten en actie te ondernemen voor meer transparantie in internationale geldtransfers, wat kan leiden tot meer concurrentie en lagere kosten.

Naast een marktanalyse werd een grootschalige enquête gehouden onder leden van de diaspora in België. Daardoor kon informatie worden verzameld over de beweegredenen en het gedrag van mensen die geld overmaken. Er werden ook vijf workshops over digitale en financiële inclusie georganiseerd in België. In Senegal, de Democratische Republiek Congo en Marokko werden drie workshops georganiseerd voor de ontvangers van geldtransfers. Het doel was om hen te informeren over de verschillende opties voor kosteneffectieve transacties, spaarmogelijkheden en manieren om geldtransfers te gebruiken. Daarnaast werden er opleidingen over investeren georganiseerd voor leden van de diaspora, waarna deze mensen in contact werden gebracht met groene kleine en middelgrote ondernemingen in deze drie landen.

Volgens de Wereldbank hebben de wereldwijde geldtransfers in 2024 685 miljard dollar bereikt, wat meer is dan het totale bedrag van directe investeringen in officiële ontwikkelingshulp (ODA). De uitdagingen, mogelijkheden en problemen zijn dus enorm. Dankzij de activiteiten van het O-REMIT-project werd een solide basis gelegd voor een effectievere en beter onderbouwde aanpak van geldtransfers. Het heeft niet alleen de transparantie en het bewustzijn van mensen die geld overmaken verhoogd, maar ook kansen gecreëerd voor de diasporagemeenschappen om bij te dragen aan de duurzame economische ontwikkeling van hun landen van herkomst. Uit het project blijkt dat door het bewustzijn te vergroten en meer technische ondersteuning te bieden aan migranten- en diasporaverenigingen hun bijdragen aan de financiële, economische en sociale ontwikkeling kunnen worden gemaximaliseerd.

© IOM

© IOM

© BelgiumMFA

Sicomines en EITI in Congo: transparantie leidt tot 4 miljard USD extra voor infrastructuurwerken

België is één van de stichtende leden van het "*Extractives Industries Transparency Initiative*" (EITI), opgericht in 2003 om de transparantie en overheidsmanagement in grondstofrijke landen te verbeteren. België financiert de algemene werking van het EITI-Secretariaat, gevestigd in Oslo, en de EITI-werking in de Democratische Republiek Congo (DRC).

De Democratische Republiek Congo (DRC) staat in voor 70% van de wereldwijde kobaltproductie, en voor 9% van de koperproductie. Beide mineralen zijn cruciaal bij de energietransitie en in elektronische toepassingen.

In 2008 bracht het Sicomines-project (afkorting voor "*Sino-Congolese mining*") hoge verwachtingen voor de ontwikkeling van het land. De overeenkomst, getekend tussen de Congolese overheid en een groep Chinese investeerders, verleende aan deze laatste een belang van 68% in de *joint venture* waarvoor zij als tegenprestatie wegen en scholen zouden bouwen met de mijnopbrengsten. Met een investering die oorspronkelijk geraamd werd op 3 miljard USD werd de deal beschouwd als een symbool van de uitstekende samenwerking tussen beide landen.

De jaren nadien klonken binnen de Congolese bevolking echter steeds meer twijfels over de resultaten van het project. Vragen werden gesteld of de infrastructuurbeloftes werden ingevuld en of de *deal* werkelijk het land ten goede kwam.

Daarop liet de Congolese EITI multi-stakeholder groep (ITIE-DRC), samengesteld uit vertegenwoordigers van de overheid, het bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld, een studie uitvoeren om de overeenkomst te evalueren. Gepubliceerd eind 2021, kwam deze tot de harde vaststelling dat de *joint venture* "een schade zonder weerga" voor het land betekende. De onevenwichtige kapitaalsverdeling (slechts 32% voor de Congolese overheid), een vertekende haalbaarheidsstudie als basis voor de investeringsbeslissingen en de onderwaardering van de kopervoorraden werden aan de kaak gesteld. Kritieke infrastructuurprojecten bleken niet gerealiseerd, en winsten afgeleid naar aandeelhouders in plaats van naar de terugbetaling van investeringen, zoals initieel gepland.

De publieke heisa rond het project en de bevindingen van deze studie brachten de Congolese overheid ertoe een audit van de Sicomines overeenkomst uit te voeren en vervolgens een Congolees-Chinese commissie een beter evenwicht in de belangen te laten vinden, waar ITIE-DRC ook aan bijdroeg.

Uit de audit bleek dat de Chinese bedrijven al bijna 10 miljard USD hadden verdiend aan de deal, en er nog maar voor 822 miljoen USD aan infrastructuurwerken in de DRC waren besteed. Na nieuwe onderhandelingen tussen de Congolese en Chinese overheid werd overeengekomen het budget voor infrastructuurwerken op te trekken van 3 naar 7 miljard USD, of een bijkomend bedrag van 4 miljard USD om de ontwikkeling van het land en de Congolese bevolking te ondersteunen.

Het EITI toonde in de opvolging van deze deal haar meerwaarde door bij te dragen aan de transparantie van overheidsmiddelen en het publiek debat te stimuleren, en zo de inkomsten en juiste besteding van natuurlijke rijkdommen te helpen verzekeren. Toch zijn er nog uitdagingen. De nood blijft bestaan om de hernieuwde overeenkomst op te volgen, met de nodige betrokkenheid van de Congolese overheid. Naarmate het Sicomines-project vordert, blijft het EITI klaar om zijn rol als verantwoordingsmechanisme te vervullen, toezicht te houden op meerdere belanghebbenden en transparantie te bevorderen ten voordele van de Congolese bevolking.

© ITIE-RDC, DRC

© ITIE-RDC, DRC

1.3. GEOGRAFISCHE, GOUVERNEMENTELE EN NIET-GOUVERNEMENTELE SAMENWERKING

De DGD richt zich op duurzame samenwerkingsverbanden met partners in het globale Zuiden. Dit omvat zowel beleidsdialogen met de overheden van onze 14 partnerlanden als strategische dialogen met Belgische niet-gouvernementele actoren. Waar mogelijk werken we als "Team Belgium" of breder als "Team Europe", maar altijd met onze partners in het globale Zuiden. De DGD faciliteert en geeft mee vorm aan deze samenwerking, maar het zijn die partners zelf die resultaten boeken. Dit hoofdstuk illustreert enkele van de activiteiten en resultaten die voortvloeien uit partnerschappen en dialoog binnen de gouvernementele en niet-gouvernementele samenwerking en binnen het domein van wereldburgerschapseducatie.

Investeringen in de haven van Cotonou in Benin: een wederzijds voordelig partnerschap

Aangezien Benin zich op het kruispunt van verschillende wereldwijde handelsroutes bevindt, is het een van de belangrijkste West-Afrikaanse maritieme hubs. De Beninse havensector is van levensbelang voor de verbinding van de nationale economie met de subregio (waaronder verschillende door land ingesloten landen van de centrale Sahel) en de rest van de wereld. Door zijn economische gewicht levert die sector een onmisbare bijdrage aan de uitvoering van het Beninse ontwikkelingsbeleid. De autonome haven van Cotonou is immers goed voor 30% van het BBP en genereert 45% van de belastinginkomsten. De haven biedt niet alleen talrijke kansen maar kijkt ook aan tegen verschillende uitdagingen op het gebied van performantie, doeltreffendheid van de logistieke keten en milieu-impact (zee-, land- en luchtverontreiniging). Bovendien is de haven een belangrijke bron van werkgelegenheid. In dat opzicht blijven arbeidsomstandigheden en de bevordering van waardig werk belangrijke aandachtspunten.

Sinds 2018 staat de autonome haven van Cotonou, die op verzoek van de Beninse partner wordt beheerd door Port of Antwerp-Bruges International, centraal in de Belgische samenwerking in Benin. De havensector wordt vooral ondersteund aan de hand van een partnerschap, de overdracht van vaardigheden, duurzaamheid en innovatie. Om dat te verwezenlijken werkt Enabel, het Belgische ontwikkelingsagentschap, samen met de actoren van de niet-gouvernementele samenwerking, maar ook met de Belgische Defensie, die een belangrijke ondersteunende rol speelt in de beveiliging van de havens en de zee. Die inzet, die momenteel door de EU, Frankrijk en Nederland wordt versterkt in een 'Team Europe'-formaat, sluit aan bij de

© Rosalie Colfs, Enabel, Benin

hervorming van de Beninse havensector. Bedoeling is de Beninse havensector moderner en performanter te maken en de onderlinge vervoersverbindingen kracht bij te zetten. België en Team Europe ijveren er dus voor dat de actoren van de autonome haven van Cotonou meer ambitie en inzet tonen en milieuduurzaamheid en de bevordering van waardig werk en sociale bescherming beter aanpakken. Ze proberen echter ook het havenecosysteem te vergroenen door in een gezonde omgeving een multimodale logistieke verbinding tot stand te brengen met oog voor de biodiversiteit langs de strategische corridor tussen het zuiden (Cotonou) en het noorden (Malanville) van Benin. Die projecten maken deel uit van de 'Global Gateway'-strategie, die vooral dankzij de Belgische en Europese privésector kan worden uitgevoerd. 'Global Gateway' is een nieuwe Europese strategie die erop is gericht investeringen in de digitale, energie- en vervoerssector te stimuleren en de gezondheidszorg-, onderwijs- en onderzoekstelsels te versterken.[11]

Doordat de autonome haven van Cotonou beter wordt beheerd, kunnen er particuliere investeerders worden aangetrokken en blijft de haven tegelijk in overheidshanden. Dat heeft tastbare resultaten opgeleverd: België en Team Europe hebben meer bepaald bijgedragen tot een gunstiger ondernemingsklimaat (toename met 50% van de omzet van de autonome haven van Cotonou), een grotere stroom van export- en importgoederen (+27,3% tussen 2017 en 2022), een opwaartse trend in waardig werk (door de creatie van een eenloketsysteem bij de aanwerving) en een betere uitvoering van het havenmilieubeleid (Ecocert-certificering). Tegen die achtergrond van een gunstiger ondernemingsklimaat zijn de handelsbetrekkingen tussen Benin en België tijdens een economische en handelsmissie van AWEX in 2024 nog versterkt. Door een belastingvermindering op investeringen te verstrekken biedt Benin een kader waarin buitenlandse ondernemingen kunnen gedijen.

Door de multidimensionale benadering met meerdere partners naar voren te schuiven wordt benadrukt dat de lokale opportuniteiten en behoeften moeten zijn afgestemd op de Belgische en Europese belangen en waarden die de basis van een 'wederzijds voordelig partnerschap' vormen.

11 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/global-gateway_en

© Yves Constant Tamomo, Enabel, Benin

© Enabel, Oekraïne

België in Oekraïne: partners op vlak van wederopbouw

Drie jaar na de start van de grootschalige invasie door Rusland op 24 februari 2022 woedt de oorlog in Oekraïne onverminderd voort. Sinds het begin van het conflict steunt België Oekraïne, via multilaterale organisaties, de EU en humanitaire hulp. Sinds 2024 werkt de DGD ook rechtstreeks bilateraal samen. Oekraïne is weliswaar geen gouvernementeel partnerland van de Belgische ontwikkelingssamenwerking, maar de regering heeft met het Oekraïne Fonds - opgebouwd uit belastingen op bevroren Russische tegoeden - 150 miljoen euro toegewezen aan een wederopbouwprogramma. Enabel, het Belgisch ontwikkelingsagentschap, wordt ingeschakeld om dit programma uit te voeren. Als één van de enige Europese agentschappen actief in Oekraïne bevindt Enabel zich in een unieke positie.

Het programma, genaamd "*BE-Relieve*", focust op de regio's Kyiv en Tsjernihiv, volgens het uitgangspunt "*Build Back Better*" en met bijzondere aandacht voor de transversale dimensies, met name milieu, de strijd tegen de klimaatverandering, waardig werk, kwaliteit van het bestuur en gender. Ten minste 20 miljoen euro dient besteed te worden aan energie-efficiëntie.

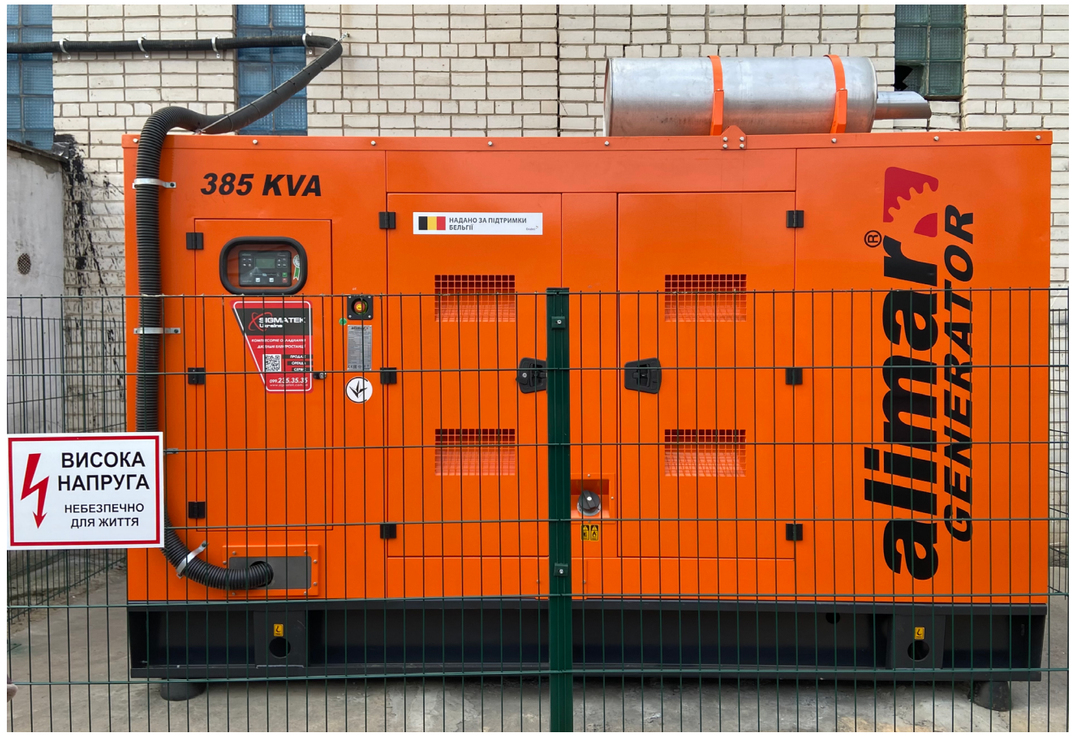
De oorlog en de daaruit voortvloeiende onstabiele context vereisen een flexibele programma-aanpak, waarbij acties en interventiegebieden in overleg kunnen worden aangepast en bijgestuurd, op basis van evoluties op het terrein. De Russische bombardementen zijn in belangrijke mate gericht op de vernietiging van de Oekraïense energie-infrastructuur. De aanhoudende aanvallen hebben Oekraïne er dan ook toe aangezet om over te schakelen op een meer gedecentraliseerd – en dus minder kwetsbaar – energiesysteem. Enabel zet, daarom in overleg met Oekraïense partners en de betrokken administratie, in op de levering van gedecentraliseerde energiesystemen en noodverwarmingssystemen voor overwintering van de noodlijdende bevolking. Zo worden 400 openbare sites uitgerust met generatoren, voornamelijk in de regio's Kyiv en Tsjernihiv maar ook in de regio's Dnjepropetrovsk, Charkiv, Soemy, Odessa en Zaporizja. Sinds begin februari 2025 werden al een honderdtal van deze generatoren geleverd. Daarnaast zijn er verwarmingssystemen besteld voor ziekenhuizen: vier voor plattelandsziekenhuizen en 39 mobiele verwarmingssystemen voor flexibele inzet in stedelijke ziekenhuisfaciliteiten. Ten slotte rehabiliteert *BE-Relieve* beschadigde infrastructuur voor energieproductie. Samen dekken deze verschillende investeringen 2,8% van de door Rusland vernietigde energieproductiecapaciteit. Ook werden er aanbestedingen uitgeschreven voor de rehabilitatie van twee ziekenhuizen en een school in Tsjernihiv. Tenslotte

zijn drie anti-stralingschuilkelders in drie scholen in de regio Kyiv in aanbouw, een noodzakelijke vereiste om toegang tot onderwijs te verzekeren in oorlogstijden.

Enabel heeft al 14 miljoen euro steun vastgelegd in 2024. De komende jaren volgt het gros van het budget dat gelijk verdeeld zal worden over (1) Energie en Circulaire constructie, (2) Gezondheid en Sociale Bescherming en (3) Educatie, vaardigheden en tewerkstelling, naast ondersteuning bij de toetreding tot het EU Acquis Communautaire. In 2022 heeft de Europese Raad Oekraïne immers de status van kandidaat-lidstaat verleend.

In 2024 maakte Belgische humanitaire hulp 15 miljoen euro vrij ter ondersteuning van de internationale humanitaire respons in Oekraïne. Zo ging er 7 miljoen euro naar het "*Ukraine Humanitarian Fund*" dat spoedig en flexibel kan optreden op snel evoluerende situaties en crisissen op het terrein, en dat ook toegankelijk is voor lokale Oekraïense actoren die veelal de meeste gevaarlijke hulpverlening voor hun rekening nemen. Hiernaast werd de overige 8 miljoen euro toegewezen aan het ICRC, dat levensnoodzakelijk hulp en diensten levert in zeer moeilijke omstandigheden, veroorzaakt door zowel het conflict als druk op het humanitaire systeem en diens neutraliteit.

De inspanningen van België ter ondersteuning van Oekraïne zijn niet beperkt tot ontwikkelingssamenwerking, maar kaderen binnen een bredere politieke en militaire aanpak. Zo werkt België echt in al zijn geledingen samen om de bevolking terug perspectief te bieden op een veilig, duurzaam bestaan. In een land in volle oorlog is flexibiliteit en veelvuldig overleg dan ook nodig, maar de samenwerking loont en wordt op prijs gesteld door onze Oekraïense partners.

© Enabel, Oekraïne

Het partnerschap als hefboom voor een constructieve dialoog over de mensenrechtenkwestie in Oeganda

In 2023 nam Oeganda, partner van de Belgische ontwikkelingssamenwerking sinds 2005, de *antihomowet* aan. Die wet, die indruist tegen de internationale verplichtingen die het land is aangegaan op het gebied van mensenrechten, is gericht op ernstige onderdrukking van homoseksualiteit, beperkt de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vereniging, en stelt de ondersteuning van activiteiten die 'homoseksualiteit aanmoedigen' in vage bewoordingen strafbaar.

Tegelijkertijd stond België voor een groot dilemma: moest België een sterk signaal naar de overheid sturen door alle bilaterale samenwerking stop te zetten zoals door sommigen, onder meer in België, werd gevraagd, of moest België op grond van internationale solidariteit en de onderliggende beginselen (verdediging van mensenrechten, strijd tegen discriminatie …) de meest kwetsbaren nog steeds ondersteunen, en dan in het bijzonder de door deze wet getroffen mensen en groepen, terwijl België ook een dialoog aangaat met de partner?

België heeft de politieke keuze gemaakt om een nieuw bilateraal samenwerkingsprogramma met Oeganda goed te keuren. België wou allereerst een constructieve dialoog aangaan met de overheid over de mensenrechtentoestand in het land. Het samenwerkingsprogramma is daar de ideale hefboom voor. Die dialoog werd mogelijk gemaakt omdat die is gebaseerd op een duurzaam partnerschap op basis van vertrouwen en wederzijds respect.

Hoewel aanzienlijke meningsverschillen over de fundamentele waardenkwestie aan de basis liggen van deze diepgaande dialoog, heeft de Belgische samenwerking ernaar gestreefd gemeenschappelijke convergenties en belangen te zoeken. In dat kader heeft Enabel, het Belgische ontwikkelingsagentschap, in partnerschap met de Oegandese universiteit van Mbarara een studie uitgevoerd om referentiegegevens te verzamelen over discriminatie en uitsluiting in de sectoren (gezondheidszorg en onderwijs) en districten waarop de Belgische samenwerking zich richt. Objectieve, feitelijke en wetenschappelijk gevalideerde gegevens hebben bijgedragen tot meer gemeenschappelijk inzicht in discriminatie en uitsluiting en hebben heel wat gespreksstof opgeleverd. Belgische actoren van de niet-gouvernementele samenwerking konden ook verhelderende getuigenissen afleggen doordat ze het terrein kennen. De resultaten van die samenwerking en die studie, die door de partner werden erkend, zijn nuttig voor Oeganda in het kader van zijn algemene beleid op het gebied van non-discriminatie en inclusie. Die dialoog heeft er in 2024 toe geleid dat er binnen het samenwerkingsprogramma maatregelen werden vastgelegd om de kans op discriminatie en uitsluiting te verminderen.

De discrete diplomatie van België heeft vruchten afgeworpen: via zijn samenwerkingshefboom voerde België een met bewijskrachtige gegevens onderbouwde ('evidence-based') dialoog op voet van gelijkheid en konden er grenzen worden verlegd die onwrikbaar leken. Door de verlichtingsmaatregelen in het kader van het samenwerkingsprogramma toe te passen en af te stemmen op die van de Wereldbank kon België de meest kwetsbaren op het terrein bereiken en zo het verschil blijven maken.

Wereldburgerschapseducatie roept ons op tot meer internationale solidariteit

In de wandelgangen van de FOD Buitenlandse Zaken was het letterwoord 'WBE' in 2024 meermaals te horen: wereldburgerschapseducatie (WBE) stond de laatste maanden immers vaak op de agenda van de Belgische samenwerking.

Zo werd in het kader van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie de nieuwe strategienota over WBE gelanceerd in april 2024. WBE wordt in deze strategische nota meer dan ooit als transformatief omschreven: door WBE kunnen burgers van elke leeftijd de meervoudige crises van deze eeuw doorgronden in hun complexiteit en onderlinge afhankelijkheid; WBE spoort ook aan om – apart en collectief – te ijveren voor een rechtvaardigere en duurzamere wereld. Daarnaast bevat de nota een update van de definitie van WBE en van de verschillende bijhorende argumenten en begeleidende doelstellingen en prioriteiten. In dat opzicht vormt de nota een kompas voor de volledige sector. Bij de lancering van de nota hebben mensen met verschillende achtergronden de grote wereldwijde uitdagingen op het gebied van sociale en milieurechtvaardigheid besproken. Die mensen op het terrein, die bijvoorbeeld actief zijn in de opvang van migrantenkinderen, in fair trade of in de bevordering van waardig werk over verschillende continenten heen, hebben vanuit dat wereldburgerschapsoogpunt getuigd over hun ervaring. Tijdens dat evenement kon WBE niet alleen intern, binnen de DGD en de FOD Buitenlandse Zaken, in de kijker worden gezet maar ook extern, via de communicatiecampagnes rond het tijdstip van de lancering.

Nog in het kader van het Belgische voorzitterschap werd in maart 2024 de Europese Burgertop medegefinancierd: gedurende twee dagen hebben meer dan 200 organisaties van het maatschappelijk middenveld met elkaar gesproken en zes dimensies uitgediept die sterk afhangen van internationale solidariteit: een verenigd antwoord op de wereldwijde uitdagingen; vrede, mensenrechten en veiligheid; de diepgaande transformatie van onze economie; respect voor de grenzen van de planeet; rechtvaardige migratie; en democratische inspraak. Al dat werk heeft geleid tot de 'Brussels Declaration for a fair, sustainable and inclusive Europe' (verklaring van Brussel voor een eerlijk, duurzaam en inclusief Europa)[12]: een referentiedocument voor acties rond WBE in politieke pleitbezorging, waarbij de nadruk ligt op de vooraanstaande rol die Europa moet spelen in het terugdringen van wereldwijde ongelijkheid.

In het kader van het audiovisuele WBE-programma werd in december 2024 tot slot binnenshuis de film 'Soundtrack to a Coup d'Etat' van Johan Grimonprez vertoond. Die film, die werd medegefinancierd door de DGD, confronteert ons met ons koloniale verleden en spoort ons aan om ermee in het reine te komen. Muziek en politiek zijn hevig verstrengeld in deze film, die is gemonteerd op het ritme en de klanken van de jazz. Deze zeer kritische documentaire zet het publiek aan het denken en voedt het debat over voorbije en huidige heerschappijen (zoals de huidige ontginning van minerale rijkdommen in de DRC); de film belicht minder bekende elementen, zoals de rol van vrouwen in het panafrikanisme, het gebruik van cultuur als diplomatiek wapen, de verbanden tussen de Afrikaanse onafhankelijkheden en de strijd tegen segregatie …

Zowel in de bioscoop als op tv heeft die documentaire een mooi parcours afgelegd, met een nominatie voor de Oscars van 2025 als kers op de taart. Een pedagogisch dossier[13], dat online gratis beschikbaar is, biedt stof tot nadenken en bevat meer informatie over de thema's van de documentaire, zodat er in een (buiten) schools kader over kan worden gepraat. 'Soundtrack to a Coup d'Etat' is maar één voorbeeld van de talrijke audiovisuele producties met educatieve en maatschappelijke waarde die werden medegefinancierd via het WBE-programma van de DGD. Zo waren er maar liefst drie documentaires genomineerd voor de Ensors van 2025: 'Kamay, Marching in the Dark' (eveneens genomineerd voor de Magritte-prijzen van 2025) en 'Soundtrack to a Coup d'État', terwijl in de categorie 'series' de productie 'Draw for Change' was genomineerd. Daarnaast was ook de film 'Amal' in 9 categorieën genomineerd voor de Magritte du Cinéma-prijzen. Er staat eveneens een samenwerking op til met het Brusselse Onderwijsfilmfestival SOIF d'IDÉAL, waar verschillende medegefinancierde films worden vertoond. In 2025 worden er extra inspanningen geleverd met het oog op een zo groot mogelijke impact van die producties bij het Belgische publiek, maar ook op een bredere verspreiding van die producties binnen de FOD Buitenlandse Zaken alsook bij onze posten in het buitenland.

12 https://www.caritas.eu/wp-content/uploads/2024/03/Brussels-Declaration-22-March-2024.pdf

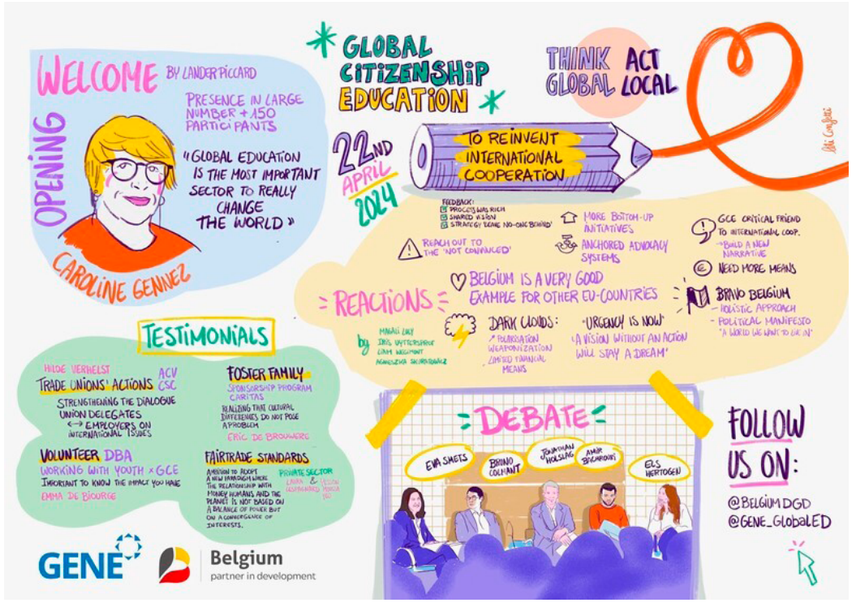
13 https://rcn-ong.be/nl/soundtrack-to-a-coup-detat-pedagogisch-dossier/

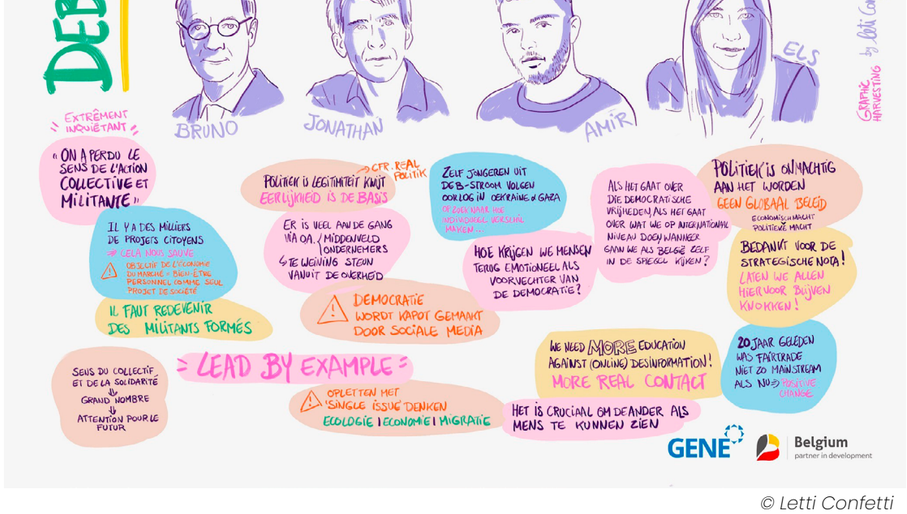
© BelgiumMFA - Brussels

© Soundtrack to a Coup d'Etat

© Letti Confetti

© Letti Confetti

1.4. HUMANITAIRE HULP, FRAGILITEIT, EN NEXUS

Het voorbije jaar werd opnieuw gekenmerkt door een groot aantal en erg intense humanitaire crisissen veroorzaakt door oorlog en geweld maar ook door klimaatrampen. Dit onderstreepte het belang van duurzame partnerschappen en flexibele financiering voor humanitaire hulp. Van een totaalbedrag van bijna 188 miljoen euro werd meer dan 70% flexibel toegewezen (dit laatste is een record). Hierdoor konden Belgische partners snel, efficiënt en lokaal reageren. De hoge mate van fragiliteit en het grote aantal crises onderlijnde opnieuw het belang van de nexus tussen humanitaire hulp, ontwikkelingssamenwerking, en vrede.

Bescherming van de bevolking als prioriteit van de Belgische humanitaire hulp

In 2024 toonde België duidelijk zijn betrokkenheid bij het thema bescherming van de bevolking. Waarom staat dat thema centraal in het Belgische buitenlandbeleid? Ten eerste omdat deze kwestie het leven van de getroffen bevolkingsgroepen (Gaza, Soedan, DRC, Jemen ...) en bijgevolg de geloofwaardigheid van het humanitaire systeem beheerst. Als we de moeite nemen om te luisteren naar de mensen die door die conflicten zijn getroffen, dan kunnen we uit de eerste hand horen dat hun veiligheid en beveiliging hun voornaamste prioriteiten zijn.[14] Burgers zijn immers de eerste slachtoffers van gewapende conflicten, waarbij het internationale humanitaire recht en de rechten van de mens flagrant met de voeten worden getreden. Ten tweede omdat humanitaire organisaties zich daar sinds 2013 duidelijk op toeleggen, aangezien bescherming wordt beschouwd als het doel en het verwachte resultaat van het humanitaire optreden.[15] Ten derde omdat België de lacunes die werden vastgesteld in de uitvoering van het beschermingsbeleid van het IASC (het Permanent Comité van VN-organisaties, het hoogste niveau van humanitaire coördinatie binnen het VN-systeem) mee wil opvangen. Daarbij benadrukt België dat het concrete resultaten op het gebied van bescherming heeft geboekt. Uit de evaluatie van de Belgische humanitaire strategie van 2022 was immers gebleken dat de Belgische humanitaire hulp een echt verschil had gemaakt in het leven van kwetsbare bevolkingsgroepen, meer bepaald door vrouwen en kinderen toegang te geven tot beschermingsdiensten.

In 2024 gebruikte België verschillende hefbomen om die prioriteit op de voorgrond te plaatsen. Tijdens het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie konden de eerste conclusies van de Raad over bescherming in humanitaire contexten[16] in mei 2024 worden aangenomen. Op het Europees Humanitair Forum, dat plaatsvond in februari 2024, werd benadrukt dat de huidige respons van de humanitaire sector ontoereikend is. De humanitaire sector reageert te veel op de gevolgen van het geweld in plaats van te investeren in methodes om risico's op geweld te voorkomen en te verminderen.

In dat licht bezien heeft België als prioriteit de humanitaire organisaties te ondersteunen om de risico's en de gevolgen van geweld in contexten van humanitaire crisis te voorkomen, te verminderen, te beperken en aan te pakken. Daarom heeft België de lancering van het project[17] ondersteund waarbij Norwegian Capacity operated by NRC (NORCAP), Network On Humanitarian Action (NOHA) en de Humanitarian Policy Group (HPG) zijn betrokken. Dat project is erop gericht de veiligheid van de burgerbevolking holistisch te versterken door niet alleen onderzoek en capaciteitsopbouw op het terrein uit te voeren, maar ook door opleidingen te geven en vakkennis te delen over dat soort preventie- en verlichtingsmethodes.

Toch is het belangrijk dat humanitaire actoren de reeds bestaande initiatieven binnen de gemeenschappen niet uit het oog verliezen. Om geweld te voorkomen moeten ze zich baseren op initiatieven die de gemeenschappen zelf al hebben opgezet. België is de beschermingsprogramma's van de Belgische ngo's blijven financieren. Die programma's hebben rijke en gevarieerde doelstellingen zoals sterkere op de gemeenschap gebaseerde preventie- en beschermingsmechanismen in Burundi, Oeganda en de DRC; betere toegang tot drinkwater in Niger om de risico's op conflicten rond oppervlaktewater te verkleinen; psychosociale steun in het zuiden van Gaza; medische, psychosociale en juridische hulpverlening aan vrouwen die seksueel geweld hebben overleefd. In kader 7 staan enkele resultaten ter illustratie.

14 Ground Truth Solutions. Januari 2024. "We willen niet dat de wereld ons helpt. We willen de oorlog beëindigen" – de prioriteiten en percepties van de gemeenschap in verband met hulp en steun in Gaza.

15 Beschermingsbeleid van het IASC van 2016.

16 https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9736-2024-INIT/nl/pdf

17 https://odi.org/en/press/joining-forces-enhance-civilian-safety-conflict/

Kader 7: Voorbeelden van resultaten op het gebied van bescherming

© Oxfam, Burkina Faso

- In Maarib, Jemen, breken er vaak stammentwisten uit en komen de ontheemden midden in die gevechten terecht. Het op de gemeenschap gebaseerdebeschermingsnetwerk, dat door Oxfam wordt ondersteund, heeft die delicate situatie proberen op te lossen door er een derde partij bij te betrekken, die met stamhoofden heeft onderhandeld en er uiteindelijk in is geslaagd een staakt-het-vuren te sluiten.

- In Burkina Faso werden er aan een brug tussen twee dorpen risico's op fysiek en seksueel geweld en diefstal, die tot de dood kunnen leiden, vastgesteld. Er werd bij de militaire autoriteiten een moedig pleidooi gehouden om hen op dat probleem te wijzen. De eerste en de tweede poging waren vruchteloos. Pas bij de derde poging werden, in het bijzijn van de regionale directeur maatschappelijk welzijn, de veiligheidstroepen ingezet. Vervolgens hebben die troepen op dat stuk weg patrouilles ingezet in samenwerking met de lokale gemeenschappen. Het geweld werd meteen teruggedrongen en de economische activiteiten konden worden hervat. Dat succes is toe te schrijven aan de langetermijnsteun aan het Oxfamprogramma.

© Oxfam, Burkina Faso

Door die verschillende initiatieven werd België in 2024 zichtbaarder als centrale donor op het gebied van bescherming. De visie, die België al jarenlang steunt, wint terrein en de humanitaire actoren erkennen de meerwaarde en het belang van de rol die ons land op verschillende niveaus speelt. Volgens Nonviolent Peaceforce "*speelde België tijdens het Belgische voorzitterschap van de Raad van de EU een sleutelrol door via dat platform de rol van geweldloze strategieën in de preventie van geweld en de bescherming van burgers in gewapende conflicten te benadrukken. De inzet van België rond deze kwestie binnen de donorgemeenschap is cruciaal om de humanitaire sector ertoe te brengen de preventie van geweld als een dringende prioriteit te beschouwen.*" Nu internationale solidariteit onder vuur ligt, meer bepaald doordat er drastisch wordt gesnoeid in de humanitaire budgetten, groeit bescherming uit tot een essentiële prioriteit.

Internationaal humanitair recht onder druk en Belgische steun voor UNRWA

In humanitair opzicht was 2024 een complex jaar, voornamelijk voor humanitaire beginselen en het internationaal humanitair recht (IHR). Burgers, met inbegrip van humanitaire hulpverleners en medisch personeel, ervaren steeds meer druk door langdurige en hevige conflicten en worden het slachtoffer van ernstige schendingen. In de context van het conflict in Gaza, waar het hulpsysteem door verschillende obstakels wordt ondermijnd, heeft België veel diplomatieke inspanningen geleverd voor een veilige en onbelemmerde humanitaire toegang. Die inspanningen waren vooral gericht op de bescherming van UNRWA, de Organisatie van de Verenigde Naties voor hulpverlening aan Palestijnse vluchtelingen in het Nabije Oosten. Het voortbestaan van UNRWA in de bezette Palestijnse Gebieden is in gevaar. Enkele donoren hebben zich namelijk teruggetrokken en bepaalde administratieve en wettelijke hinderpalen dreigen het agentschap te beletten om overeenkomstig het mandaat te werken. België heeft er geregeld op gewezen dat UNRWA onvervangbaar, van essentieel belang en onmisbaar is in de regio, en vooral op het gebied van de humanitaire hulp voor Gaza. België heeft ook zijn financiële steun aan UNRWA bevestigd met een bijdrage van 18,5 miljoen euro aan de organisatie in 2024.

Ondanks een uiterst moeilijke context kan UNRWA belangrijke resultaten voorleggen op het gebied van humanitaire respons, zoals hiernaast geïllustreerd (kader 8).

Kader 8: Illustratie van de respons van UNRWA in enkele cijfers:

• UNRWA heeft tussen 7 oktober 2023 en 1 december 2024 meer dan 6,7 miljoen medische consultaties in de Gazastrook in goede banen geleid.

• Meer dan 221.000 kinderen hebben tussen begin 2024 en 1 december 2024 routinevaccinaties gekregen. Bovendien werd er een grootschalige campagne voor poliovaccinatie gevoerd: UNRWA, de WHO, UNICEF en de partners hebben tijdens de 2e vaccinatieronde van eind 2024 in totaal 556.774 kinderen jonger dan 10 jaar gevaccineerd. 94% van de doelbevolking werd bereikt.

• Van 7 oktober 2023 tot 9 december 2024 hebben in totaal 388.054 gezinnen (bijna 1,9 miljoen mensen) twee keer meel ontvangen; 374.909 van die gezinnen drie keer.

• Tussen 7 oktober 2023 en 9 december 2024 heeft UNRWA psychosociale diensten verleend aan 193.722 ontheemden (bv. initiële psychologische zorg of psychosociale steun)

Bron: UNRWA Situation Report #151 on the Humanitarian Crisis in the Gaza Strip and the West Bank, including East Jerusalem | UNRWA

Meer aandacht voor fragiliteit en de operationalisering van de Nexus HDP

België zet zich al jaren in voor samenwerking met partnerlanden die worden blootgesteld aan hoge en extreme fragiliteit. Tegen 2030 zal 86% van de extreem armen leven in dergelijke landen, waar de SDG's moeilijk te behalen zijn. Daarom vindt België het belangrijk om geëngageerd te blijven, zelfs in politiek complexe omgevingen. Complementariteit, coherentie en samenwerking tussen humanitaire hulp, ontwikkelingssamenwerking en vredesopbouw

© Mohamed Ag Mohamed Alher, UNFPA, Mali

Kader 9: De "Principles for joint EU development cooperation in politically constrained environments" benadrukken het belang van ...

1. Gezamenlijke conflict- en risicoanalyses ter ondersteuning van besluitvormingsprocessen;
2. Een gecoördineerde aanpak via Team Europe, zowel op korte als lange termijn;
3. Het inspelen op de lokale behoeften via een mensgerichte aanpak, het vergroten van de weerbaarheid van de meest kwetsbare bevolkingsgroepen ("*leave no one behind*") en inzet op conflictpreventie;
4. Een Nexus HDP-benadering ter versterking van de coherentie en complementariteit tussen de humanitaire, ontwikkelings- en vredesactoren, en tegelijk een conflictgevoelige aanpak ("*do no harm*") hanteren en investeren in vredesopbouw op lokaal niveau, de versterking van de sociale cohesie, het verbeteren van toegang tot basisdiensten en het opbouwen van vertrouwen tussen staat en samenleving. Dit moet gebeuren in overeenstemming met de humanitaire principes en het internationaal humanitair recht;
5. *Empowerment* van vrouwen en jongeren als drijvende kracht achter verandering;
6. Een landen-specifieke benadering met aandacht voor de regionale context en grensoverschrijdende kwesties, en partnerschappen met het maatschappelijk middenveld, regionale organisaties, VN-agentschappen, internationale financiële instellingen en verschillende lokale actoren (ter ondersteuning van "*Locally Led Development*");
7. Het voorzien van operationele en budgettaire flexibiliteit om adequaat te kunnen reageren op snel evoluerende crisissen;
8. Het versterken van de democratie via een *bottom-up* benadering en ondersteuning van transitieprocessen;
9. Investeren in dialoog en communicatie met de belanghebbenden, inclusief de nationale autoriteiten zonder hierbij ongrondwettelijke regimes te legitimeren;
10. Het ontwikkelen van een overtuigend narratief en strategische communicatie om desinformatie tegen te gaan en universele waarden te promoten.

(Nexus HDP) zijn essentieel om zowel de dringende noden als de grondoorzaken van fragiliteit, crisissen en conflicten op een structurele manier aan te pakken, de weerbaarheid van de lokale bevolking en structuren te versterken, en de nood aan humanitaire hulp te verminderen.

De Belgische Ontwikkelingssamenwerking zette in 2024 verder in op een gedeeld begrip en betere toepassing van de fragiliteitsbenadering en de Nexus HDP en dit zowel intern als samen met onze partners. Deze versterkte coördinatie zorgt ervoor dat België waardevolle inzichten en praktijkervaringen deelt en leert binnen OESO/DAC-netwerken zoals INCAF (netwerk rond fragiele contexten), GovNet (governance netwerk) en de *DAC-UN Dialogue* waar België samen met de DAC-leden en 8 VN-agentschappen werkt aan de implementatie van de Nexus. [18]

Deze expertise bleek bijzonder waardevol tijdens het Belgisch EU-voorzitterschap en liet België toe om met succes aandacht te vragen voor fragiliteit en politiek complexe situaties. Consensus werd onder het Belgische voorzitterschap bereikt over tien "*Principles for joint EU development cooperation in politically constrained environments*". De principes bepleiten een sterkere en langdurige betrokkenheid van Team Europe als donor in politiek complexe omgevingen waar dialoog en partnerschap onder druk staan. Kader 9 gaat dieper in op de 10 principes.

Dit concreet resultaat werd sterk gewaardeerd door de Europese Commissie en is een referentie voor verdere reflectie, zowel op EU-niveau, binnen de OESO/DAC-netwerken als intern op Belgisch niveau.

Het Belgisch beleidskader voor fragiliteit was in 2024 het voorwerp van een evaluatie om na te gaan in welke mate het aangepast is aan de uitdagingen in fragiele contexten en of het toelaat om resultaten te bereiken.[19] De evaluatie onderlijnde de relevantie van het Belgisch kader en het belang om de inspanningen verder te zetten. In fragiele contexten wordt België gezien als een betrouwbare partner die een kwalitatieve impact bereikt in sectoren zoals onderwijs, landbouw en voedselzekerheid, en gezondheidszorg, met een focus op menselijke ontwikkeling en sociale transformatie.

18 UNICEF, UNHCR, UNPF, IOM, UNDP, UN-Habitat, WFP en FAO

19 Zie de website van de Dienst Bijzondere Evaluatie (DBE) en meer bepaald volgende pagina: https://diplomatie.belgium.be/nl/beleid/dienst-bijzondere-evaluatie/evaluaties/evaluatie-van-de-belgische-fragiliteitsbenadering

Deel 2 AANBEVELINGEN I.V.M. BELEIDSCOHERENTIE VOOR ONTWIKKELING

Deel I illustreerde hoe partnerschappen bijdragen aan resultaten binnen de partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Deze resultaten kunnen, echter, bedreigd worden door het Belgische of internationale beleid in andere domeinen dan ontwikkelingssamenwerking – denk aan negatieve effecten op ontwikkelingssamenwerking van het Belgische of Europese beleid op vlak van landbouw, handel, intellectuele eigendom, of klimaat. Om deze reden vermeldt de Wet op Ontwikkelingssamenwerking (19 maart 2013) het belang van beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling (BCO) als een "proces om te verzekeren dat de doelstellingen en resultaten van het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid van een regering niet tegengewerkt worden door het beleid van deze regering op andere domeinen die een impact hebben op de ontwikkelingslanden, en dat deze andere beleidsdomeinen waar mogelijk de ontwikkelingsdoelstellingen steunen.

Voor de DGD is het erg belangrijk dat andere departementen en overheden rekening houden met de effecten van hun beleid op ontwikkelingslanden (met inbegrip van de meest fragiele partnerlanden). Deze bekommernis situeert zich echter buiten de directe controlesfeer van de DGD. Om beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling te bewaken zijn daarom dialoog en partnerschappen met andere federale departementen en overheden (gewesten, gemeenschappen, EU) van groot belang.

Dit rapport vat een aantal aanbevelingen over concrete dossiers en het institutionele kader samen die opgesteld werden door de Adviesraad Beleidscoherentie ten gunste van Ontwikkeling (ABCO) en gaat daarna in op enkele resultaten en ontwikkelingen in concrete dossiers.

2.1 AANBEVELINGEN OVER CONCRETE DOSSIERS EN HET INSTITUTIONELE KADER

De Adviesraad Beleidscoherentie ten gunste van Ontwikkeling (ABCO) werd in 2014 opgericht en verleent advies aan de Belgische federale overheid over beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling. In 2024 publiceerde de adviesraad drie adviezen: over de herschikking van de buitenlandse schulden van ontwikkelingslanden, over de prioriteiten voor de nieuwe Belgische regering inzake beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling en over een veralgemeende invoering in Europa van het Belgische verbod op de export van verboden pesticiden.

De korte samenvattingen in dit rapport zijn grotendeels ongewijzigd overgenomen uit de adviezen van ABCO-CCPD. De adviezen kunnen in hun integraliteit geraadpleegd worden op de website van de adviesraad. [20]

De herschikking van de buitenlandse schulden van de ontwikkelingslanden

Dit advies focust op de problematiek van buitenlandse schulden van ontwikkelingslanden. De kern van de problematiek is dat er, wanneer een ontwikkelingsland zijn schulden niet kan betalen, geen kader bestaat voor schuldherschikking dat voldoende doeltreffend is en ook aangepast aan de sociale, ecologische en klimaatuitdagingen waar die landen mee geconfronteerd worden. Het advies verstrekt aanbevelingen om het Belgisch en Europees beleid inzake de aanpak van de buitenlandse schulden van de ontwikkelingslanden coherent te maken met het beleid ten gunste van de Doelstellingen voor Duurzame Ontwikkeling. Daarom formuleert het advies vier belangrijke aanbevelingen:

- Dring aan op het instellen van een multilateraal mechanisme voor de herschikking van staatsschulden.
- Zet de onhoudbare schulden van de ontwikkelingslanden om in investeringen in de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen.
- Maak een eind aan de praktijken van procederende schuldeisers of "aasgierfondsen".
- Verplicht alle niet-coöperatieve private schuldeisers om mee te werken aan acties voor de herstructurering van staatsschulden.

Prioriteiten 2024-2029 voor de Belgische regering inzake Beleidscoherentie ten gunste van Ontwikkeling (BCO)

Dit advies vestigt de aandacht van de nieuwe federale regering op de prioriteiten voor 2024- 2029 met betrekking tot de BCO. Het herhaalt dat er ondanks de belangrijke verbintenissen van de Vivaldi-regering geen enkel structureel mechanisme is ingevoerd om die coherentie van het overheidsbeleid op het hoogste niveau van de federale overheid te verzekeren. Daarom formuleert het vier aanbevelingen om voortaan BCO te garanderen:

- een federaal actieplan inzake BCO voor de hele legislatuur goedkeuren en uitvoeren;
- de systematische bilaterale monitoring van bepaalde kritieke beleidslijnen door DGD voortzetten;
- de instrumenten en mechanismen voor de Regelgevingsimpactanalyse (RIA) verbeteren en
- een permanente dialoog tussen de ABCO-CCPD en het kabinet voor Ontwikkelingssamenwerking.

Veralgemeende invoering in Europa van het Belgische verbod op de export van in de EU verboden pesticiden

Dit advies onderzoekt de uitbreiding van een verbod op Europees niveau op de uitvoer van verboden pesticiden. België nam daartoe het initiatief als reactie op de bezorgdheid in verband met milieu en gezondheid en op de oneerlijke concurrentie in de landbouw- en voedingssector. België wordt gezien als een heel belangrijke speler in het bevorderen van een harmonisering van de regels voor de export van verboden pesticiden op Europees niveau, op basis van wetgeving die in mei 2025 van kracht zal worden. De achterliggende redenen daarvoor zijn de bescherming van de gezondheid van de burgers en de werknemers, het milieu en ethische aspecten en het vermijden van dubbele standaarden en negatieve gevolgen voor de reputatie van de EU en voor duurzame ontwikkeling.

20 https://www.ccpd-abco.be

2.2 RESULTATEN EN ONTWIKKELINGEN IN CONCRETE DOSSIERS

België zet in op een geïntegreerd beleid richting duurzame cacao

Het belangrijkste kenmerk van de Belgische strategie voor duurzame cacao is een sterk geïntegreerd beleid, gericht op het verduurzamen van alle niveaus van het productieproces, van cacaoboon tot chocoladereep. De focus ligt hierbij op het verminderen van armoede bij kleine boeren, de hoofdoorzaak van ontbossing en kinderarbeid.

Belgische projecten van het *Trade for Development Centre* (Enabel) versterken de capaciteit van producenten om toegang tot de Europese markt te verkrijgen in overeenstemming met de Europese wetgeving. BIO Invest, Kampani en de *Business Partnership Facility* financieren de transformatiecapaciteit van producerende landen. Beyond Chocolate, het Belgische multi- stakeholder-initiatief, geïmplementeerd door het Initiatief voor Duurzame Handel (IDH), brengt actoren samen om de aankooppraktijken en toeleveringsketens van bedrijven in België om te vormen. Het doel hierbij is om leefbare inkomens te bevorderen en ontbossing een halt toe te roepen, onder andere door ervoor te zorgen dat bedrijven rekening houden met de verplichtingen van het "*Cocoa & Forests Initiative*" – een multi-stakeholder-partnerschap in Ghana en Ivoorkust voor bosbescherming.

De DGD speelt een actieve rol in het beïnvloeden van het beleid rond leefbare inkomens, ontbossing en zorgvuldigheid bij de toeleveringsketen van bedrijven (*due diligence)*. Zo oefende de FOD Buitenlandse Zaken invloed uit op EU-wetgeving hieromtrent, co-organiseerde het de Wereldcacaoconferentie 5, en droeg het bij aan discussies rond *Global Gateway*. Het effect van onze benadering wordt versterkt door samen te werken op Europees niveau, met andere lidstaten en met de Europese Commissie. Zo heeft België samen met Luxemburg, Nederland en Duitsland een gezamenlijke verklaring over een leefbaar loon en inkomen ondertekend en voert Enabel het Team Europe Initiative voor duurzame cacao in Ivoorkust uit.

Enkele andere effecten en resultaten waaraan onze benadering bijgedragen heeft:

- 94,2% van de chocolade verkocht op de Belgische markt heeft een duurzaamheidscertificering of is onderworpen aan duurzaamheidsprogramma's van ondernemingen;
- Bij 30% van de huishoudens die cacao aan de Belgische markt leveren wordt de inkomenssituatie gemonitord en voor 15% bestaat een strategie rond leefbaar inkomen, 45% van de huishoudens zijn onderworpen aan het *Child Labour Monitoring and Remediation System*;

© Beyond Chocolate

© Beyond Chocolate, Ivory Coast

- 39% van alle cacao is traceerbaar tot aan de plantage;
- Het opnemen van een leefbaar inkomen in recente EU-wetgeving over due diligence waardoor bedrijven hun inkooppraktijken moeten veranderen
- Een consensus in de Verklaring van Brussel over het centraal stellen van een leefbaar inkomen als mensenrecht;
- De beslissing van de raad van bestuur van de *International Labour Organization* om leefbare lonen te definiëren en een methodologische kader voor het bepalen van leefbare lonen vast te leggen;
- Een mandaat van het Amsterdam Declaration Partnership om te werken aan een leefbaar inkomen.

Het toenemende belang van Groene Diplomatie

Klimaatverandering, verlies aan biodiversiteit en vervuiling vormen een bedreiging voor de welvaart en het welzijn van alle landen. Bijna alle beleidsdomeinen worden negatief beïnvloed door deze drievoudige planetaire crisis. Het is dan ook logisch dat internationaal milieubeleid een steeds belangrijkere plaats inneemt in de internationale relaties. Buitenlandse investeringen, handelsbeleid, veiligheidsbeleid en internationale samenwerking kunnen niet meer los gezien worden van deze drievoudige planetaire crisis en zijn steeds nauwer verweven met internationaal klimaat- en milieubeleid.

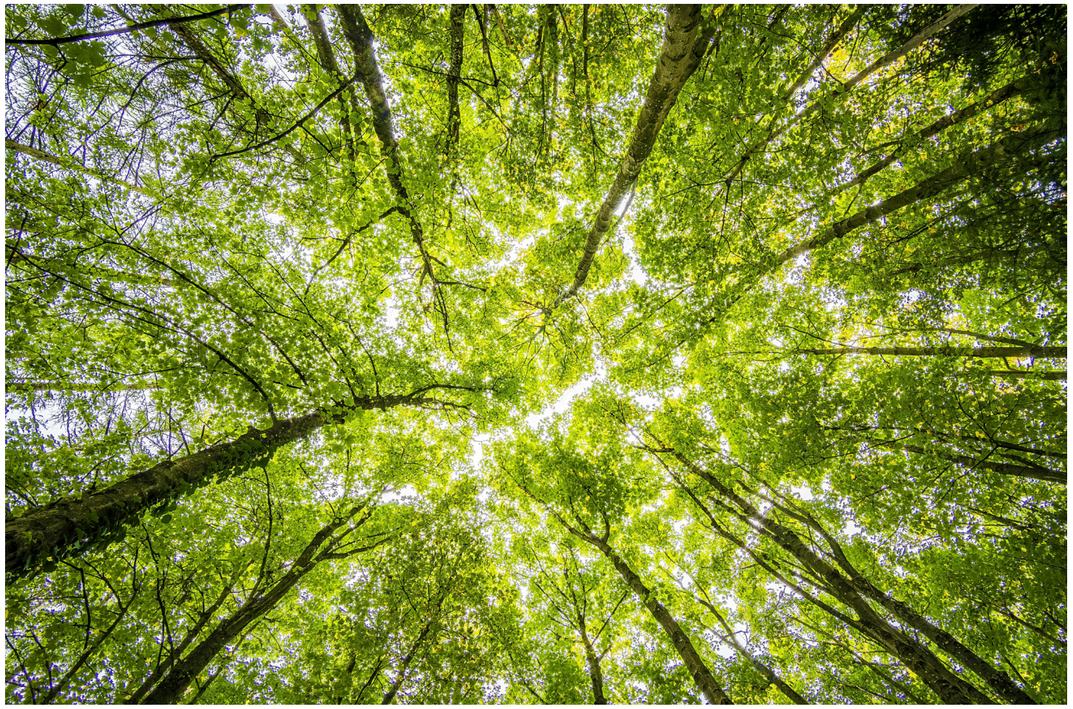
Het is dus belangrijk dat het buitenlands beleid mee evolueert met deze nieuwe realiteit. En dat geldt in het bijzonder voor de EU. De EU en de lidstaten zijn overtuigd van de noodzaak voor een ambitieus milieubeleid. Tijdens de vorige legislatuur in het bijzonder is er met de Green Deal een pakket aan beleidsinitiatieven genomen die inzetten op de groene transitie in de EU. Maar om deze transitie te doen slagen is het belangrijk dat er ook op globaal niveau ambitieuze stappen worden gezet om in het bijzonder de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs te halen. De overgang naar een wereldwijde economie die grotendeels vrij is van fossiele brandstoffen is een gigantische uitdaging die voor enorm veel disruptie zorgt. Het is daarom belangrijk dat dit gebeurt op een rechtvaardige, ordelijke en billijke manier.

Groene Diplomatie speelt daarbij een zeer belangrijke rol. Dit gebeurt onder andere door een netwerk (GDN – *Green Diplomacy Network*) tussen de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) en de lidstaten waarbij informatie wordt uitgewisseld. In dit netwerk worden ook afspraken gemaakt tussen lidstaten, en afspraken tussen hoofdbestuur, ambassades en delegaties, om in de relaties met onze partners overal ter wereld de dialoog rond klimaat- en milieubeleid te versterken, en mee te helpen aan het vastleggen en bereiken van de ambitieuze doelstellingen. Tijdens het Belgische voorzitterschap van de Raad werden er raadsconclusies aangenomen over Groene Diplomatie.

Deze raadsconclusies dienen als leidraad voor de EU-instellingen en de lidstaten om deze Groene Diplomatie in de praktijk om te zetten. Zo wordt er in de raadsconclusies duidelijke taal aangenomen over het belang van de NDC's of "*Nationally Determined Contributions*". Dit zijn concrete plannen om de doelstellingen die elk land aangaat om de uitstoot van broeikasgassen te reduceren in de praktijk te brengen. In de aanloop naar de klimaattop in Bélem in november 2025 moeten alle landen nieuwe NDC's opstellen. De Raad is vastbesloten om de ontwikkeling van nieuwe NDC's in partnerlanden te ondersteunen en belemmeringen voor de uitvoering van de belangrijkste tussen de landen overeengekomen verbintenissen aan te pakken. De Raad bevestigt ook de rol van en de samenwerking met de particuliere sector en het bedrijfsleven bij deze inspanningen.

© Akil Mazumder, Pexels

© Felix Mittermeier, Pexels

Deel 3 INTEGRITEIT

Implementatie van het Charter Integriteit

In 2018 stelden de verschillende actoren van de Belgische ontwikkelingssamenwerking (Civiele Maatschappij Organisaties (CMO's), institutionele actoren (IA's), Enabel en BIO "Invest), in samenwerking met de DGD en het kabinet van toenmalig minister van Ontwikkelingssamenwerking Alexander De Croo, een integriteitscharter op met daarin 10 engagementen rond integriteit. Het doel van het charter was enerzijds aan de buitenwereld te tonen dat integriteit een absolute topprioriteit is voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking en anderzijds om binnen de sector een integriteitsstructuur en - cultuur te stimuleren die integriteitsschendingen zoveel als mogelijk voorkomt en opspoort en die slachtoffers toelaat om op een toegankelijke, veilige manier naar voren te treden. Het integriteitscharter werd op 1 juli 2023, via het KB van 28 februari 2023 inzake integriteit, wettelijk bindend gemaakt.

Het regelgevend kader voorziet ook dat de minister, in zijn jaarlijks verslag aan het Parlement, een voortgangsrapport en aanbevelingen opneemt inzake de toepassing van het integriteitscharter (artikel 35,3° Wet betreffende de Belgische Ontwikkelingssamenwerking). Dit voortgangsrapport integriteit is gebaseerd op de jaarlijkse bevraging rond integriteit afgenomen bij alle actoren van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking. De responsgraad voor de bevraging i.v.m. het jaar 2024 bedroeg 100%, meteen een illustratie van het belang dat de sector aan integriteit hecht.

Uit de bevraging blijkt dat de punten van het charter op dit moment globaal gezien voor meer dan 90% gerealiseerd zijn, met 100% voor punt 1 (ethische code) en punt 6 (vertrouwelijk meldpunt) van het charter.

Meer gedetailleerd blijkt uit de bevraging het volgende:

Punten van het charter	Bevinding	Evolutie sinds 2023
Punt 1 Ethische Code	100,00% van de organisaties beschikt over een ethische code, die bovendien formeel van toepassing is op alle medewerkers van de organisatie.	+10,59%
Punt 2 Sensibilisering	92,77% van de organisaties organiseert informatie- of sensibiliseringsessies rond morele integriteit, 91,57% doet hetzelfde rond financiële integriteit.	+11,59%; +6,86%
Punt 3 Vertrouwenspersoon	95,77% van de organisaties beschikt over een raadgever integriteit, waar medewerkers en vrijwilligers in vertrouwen terecht kunnen voor advies over integriteit en mogelijke schendingen.	+10,47%
Punt 4 Risicobeheersende maatregelen	92,77% van de organisaties voert risicoanalyses uit en neemt bijhorende risicobeheersende maatregelen.	+12,77%
Punt 5 Contracten met partners	92,31% van de organisaties heeft in de contracten met partners specifieke bepalingen rond integriteit opgenomen.	+5,13%
Punt 6 Vertrouwelijke meldpunten	100,00% van de organisaties beschikt over een vertrouwelijk meldpunt waar potentiële melders terecht kunnen voor klachten rond integriteitsschendingen.	+3,53%
Punt 7 Controles	86,75% van de organisaties voerde het voorbije jaar controles uit om financiële integriteitsschendingen te detecteren, 53,01% voerde het voorbije jaar controles uit om morele integriteitsschendingen te detecteren (niet eenvoudig om actief controles uit te voeren op morele integriteit).	+0,87%; +15,36%

Voor punt 8 van het charter, gepaste maatregelen in geval van integriteitsschendingen, zijn geen kwantitatieve data beschikbaar, maar uit de kwalitatieve vraag *"Welke maatregelen werden er getroffen ter ondersteuning van het slachtoffer of de slachtoffers?"* blijkt een erg rijke praktijk: verschaffing van toegang tot psychosociale, medische en juridische ondersteuning, het nemen van veiligheids- en beschermingsmaatregelen (o.a. tegen represailles), duidelijke informatieverstrekking tijdens en bij afloop van de behandeling van de melding…

Voor punt 9 van het charter, ten minste één keer per jaar globaal communiceren over integriteitsschendingen, zijn er geen kwantitatieve data beschikbaar. Wel is geweten dat veel organisaties punt 9 implementeren via hun jaarverslag.

In verband met punt 10 (actief samenwerken met andere actoren om de maatregelen van het charter te realiseren, voortbouwen op bestaande praktijken en streven naar continue verbetering van de integriteitssystemen) kan gemeld worden dat er een brede integriteitsdynamiek en kruisbestuiving rond integriteit bestaat tussen de verschillende actoren van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking, mede gestimuleerd door de drie erkende federaties (ngo-federatie, ACODEV en Fiabel). Zo komen de integriteitsverantwoordelijken van de CMO's en IA's, onder auspiciën van de federaties, regelmatig samen in een werkgroep integriteit om uit te wisselen rond gemeenschappelijke uitdagingen, om *good practices* te delen en om zo elkaars integriteitssystemen wederzijds te versterken. Ook organiseren de federaties regelmatig vormingen om mensen met een integriteitsrol binnen hun organisatie (raadgevers integriteit, klachtenmanagers…) collectief op te leiden opdat ze zich goed van hun taak kunnen kwijten.

Uit het bovenstaande voortgangsrapport dienen we te concluderen dat de sector op alle punten van het integriteitscharter een sterke mate van implementatie kent. De positieve trend, die zich ook de afgelopen jaren reeds manifesteerde, zet zich ook nu volop door: in vergelijking met de resultaten i.v.m. het jaar 2023 ging de sector er op zowat alle punten sterk op vooruit, vaak zelfs met zo'n 10%. Een extra stimulans om een implementatiegraad van 100% te bereiken is intussen voorzien in de recent herwerkte erkenningsprocedure voor CMO's en IA's, die een nieuw screeningsdomein, het screeningsdomein integriteit, omvat waarbij de organisaties, om hun erkenning (en later financiering) te verkrijgen, een document moeten aanleveren dat illustreert hoe de organisatie de verschillende punten van het integriteitscharter implementeert. Het overgrote merendeel van de CMO's en IA's leverde dit document tegen 31 december 2024 aan, gezien de erkenningsprocedure voor de 10-jarige erkenning 2027-2036 dan van start ging.

Aantal meldingen voor 2024

In de bevraging werd ook gepeild naar het aantal meldingen inzake integriteitsschendingen dat in 2024 binnenkwam bij de actoren van de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Alle actoren samen (Enabel, BIO Invest, CMO's en institutionele actoren) ontvingen in 2024 in totaal 278 meldingen. Kijken we naar de aard van de (ontvankelijke) meldingen, dan zien we dat 38,78% van de meldingen financiële integriteit betreft en 61,22% morele integriteit (waaronder 10,61% van seksuele aard).

Het is belangrijk om aan te geven dat meldingen geen slecht nieuws zijn: meldingen betekenen dat (potentiele) slachtoffers van integriteitsschendingen hun weg vinden naar de meldpunten en er ook vertrouwen in hebben dat deze meldpunten hun melding op een correcte manier zullen behandelen en onderzoeken. De sector zette de afgelopen jaren veel in op toegankelijke en solide meldpunten, wat nu zichtbaar wordt in de cijfers. Het is daarnaast ook belangrijk aan te geven dat niet elke melding inzake een integriteitsschending uiteindelijk ook effectief tot de vaststelling leidt dat er een integriteitsschending plaatsvond: een aandeel van de meldingen blijkt onontvankelijk of, na onderzoek, ongegrond. Concreet wordt 17,82% van alle meldingen onontvankelijk verklaard (vb. omdat de melding geen integriteit betreft). Bij 36,63% van de ontvankelijke (en reeds afgesloten) meldingen werd na onderzoek effectief een integriteitsschending vastgesteld. Na een dergelijke vaststelling zal de organisatie steeds bekijken hoe het de dader zal sanctioneren, hoe de organisatie het slachtoffer (als er één is) verder kan ondersteunen en hoe de organisatie haar integriteitssystemen kan versterken om een dergelijke integriteitsschending in de toekomst te vermijden.

Op basis van het bovenstaande kunnen twee aanbevelingen geformuleerd worden in verband met de toepassing van het integriteitscharter:

(1) Verdere sensibilisering rond de verplichtingen van het integriteitscharter;

(2) organisaties blijvend aanmoedigen om in te zetten op een sterke integriteitscultuur en toegankelijke mechanismen, waardoor mensen vertrouwen hebben in de meldkanalen en mogelijke integriteitsschendingen signaleren.

Centraal meldpunt

Het centraal meldpunt werd bij koninklijk besluit van 28 februari 2023 opgericht als een orgaan binnen de DGD dat als opdracht heeft meldingen van seksuele uitbuiting, seksueel misbruik en seksuele intimidatie (gegroepeerd onder de algemene naam misbruik) binnen de Belgische ontwikkelingssamenwerking te ontvangen wanneer de eerstelijnsmeldpunten tekortschieten, met name bij een belangenconflict. Meldingen van misbruik kunnen naar het centraal meldpunt worden gestuurd via het beschikbare formulier[21]. In een omzendbrief in het Nederlands, Frans en Engels, die in 2023 werd goedgekeurd, werden de werking en de taken van het centraal meldpunt toegelicht.

Tussen juli en december 2023 heeft het centraal meldpunt slechts één melding ontvangen, die vervolgens als niet-ontvankelijk werd beschouwd. Als reactie op dat vrij kleine aantal meldingen heeft de dienst die het centraal meldpunt beheert, de communicatie over het bestaan van dat mechanisme opgevoerd. Dus werd er met het oog op meer zichtbaarheid een rechtstreekse link naar het portaal van het centraal meldpunt geplaatst op de websites van de verschillende Belgische posten.

Zo heeft het centraal meldpunt in 2024 21 meldingen ontvangen. Toch werden al die meldingen onontvankelijk verklaard, aangezien geen enkele melding verband hield met misbruik binnen de Belgische samenwerking. Van de 21 ontvangen meldingen hielden er 7 verband met de bevoegdheden van de FOD Buitenlandse Zaken (voornamelijk in consulaire aangelegenheden). De melders werden doorgestuurd naar diensten of posten die bevoegd zijn voor die aanvragen. 3 meldingen kwamen neer op fraudebeschuldigingen die noch onder de Belgische ontwikkelingssamenwerking, noch onder de FOD Buitenlandse Zaken vallen. Van de 11 resterende meldingen hielden er 4 verband met migratiekwesties, 4 met complottheorieën en 3 met andere thema's.

Het hogere aantal meldingen van 2024 bevestigt dat er een dergelijk meldpunt moet zijn en toont aan dat de communicatie-inspanningen van dit jaar vruchten hebben afgeworpen. Toch tonen het lage aantal ontvankelijke meldingen en de verscheidenheid aan thema's van die meldingen aan dat die communicatie rond de exacte bevoegdheden van het centraal meldpunt moet worden aangescherpt.

Bijgevolg is het jaar 2025 gewijd aan (i) duidelijkere communicatie rond de exacte bevoegdheden van het centraal meldpunt, evenals (ii) een diepgaandere analyse van de oorzaken van het ontbreken van ontvankelijke meldingen.

Ter conclusie, na anderhalf jaar activiteit is het centraal meldpunt een instrument geworden voor de uitvoering van het integriteitsbeleid van de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Dat integriteitsbeleid wordt geprofessionaliseerd en wordt geleid door het centrale beginsel dat niets doen geen optie is.

21 https://integritycomplaint.be

Deel 4 DE BELGISCHE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING EN HUMANITAIRE HULP IN CIJFERS

In de jaren '70 werd internationaal overeengekomen om de officiële ontwikkelingshulp (ODA) van de rijkere donorlanden naar minstens 0,7% van hun bruto nationaal inkomen (BNI) op te trekken. Ook België heeft deze norm ingeschreven in de wet van 2013 betreffende de Belgische Ontwikkelingssamenwerking. Door de moeilijke budgettaire omstandigheden ten gevolge van de financiële crisis, vervolgens de COVID-19 maatregelen en, meer recentelijk, de energiecrisis, heeft België dit doel nog niet kunnen behalen.

Het ODA-cijfer fluctueert sindsdien tussen 0,4 en 0,5 % van het BNI. Volgens een binnen de EU afgesproken overeenkomst dienen de lidstaten evenwel tegen 2030 de 0,7%-norm te behalen.

Waaruit bestaat de Belgische officiële ontwikkelingshulp?

- financiering via de begroting voor ontwikkelingssamenwerking;
- financiering via andere federale overheden en via de Europese Commissie;
- een deel van de kosten voor de opvang van vluchtelingen;
- bijdragen van gewesten, gemeenschappen, provincies en gemeenten;
- internationaal afgesproken schuldkwijtscheldingen.

In 2024 vertegenwoordigde de totale Belgische ontwikkelingshulp ongeveer 0,48% van het BNI, waarvan 1435 miljoen EUR op budgetten DGD.

Top 20 Ontvangende landen DGD ODA 2024 (in miljoen EUR)		
1	Congo (Dem. Rep.)	100,50
2	Oekraïne	63,00
3	Rwanda	34,82
4	Palestijnse gebieden	29,62
5	Niger	27,69
6	Oeganda	23,57
7	Burundi	22,96
8	Senegal	21,76
9	Benin	21,41
10	Burkina Faso	20,64
11	Mali	19,65
12	Syrië	15,50
13	Mozambique	10,69
14	Ghana	9,48
15	Guinea (Rep.)	9,08
16	Tanzania	8,77
17	Marokko	8,10
18	Libanon	6,21
19	Jemen	5,80
20	Peru	4,53

Overzicht Belgische ontwikkelingshulp per kanaal (in miljoen EUR)

Directie generaal Development	**2022**	**2023**	**2024**
Gouvernementele samenwerking			
Belgisch Ontwikkelingsagentschap (Enabel)	191,64	199,97	198,43
Maatschappijopbouw en goed bestuur	34,80	26,85	8,58
Regionale samenwerking (sinds 2017 via Enabel)	0,20		
Beheerskosten Enabel	21,86	24,40	23,05
Leningen van staat tot staat	12,38	6,69	8,01
Subtotaal gouvernementele samenwerking	**260,68**	**257,91**	**238,06**
Niet-gouvernementele samenwerking			
Federaties	2,86	3,05	3,26
NGO	138,17	148,50	151,28
Institutionele actoren	105,93	105,93	105,93
Wetenschappelijke instellingen	5,17	4,39	5,20
Andere niet-gouvernementele actoren	3,17	3,05	2,94
Subtotaal niet-gouvernementele samenwerking	**255,31**	**264,92**	**268,61**
Multilaterale samenwerking			
Verplichte multilaterale bijdragen	10,51	13,17	11,98
Vrijwillige multilaterale bijdragen	128,70	107,33	124,62
Europees Ontwikkelingsfonds en Bank	89,29	66,57	48,43
Wereldbankgroep	123,67	126,19	285,86
Regionale ontwikkelingsbanken	53,70	54,11	73,36
Multilaterale schuldkwijtschelding	35,81	33,72	32,33
Subtotaal multilaterale samenwerking	**441,69**	**401,08**	**576,58**
Ondernemerschap, Wetenschap en Technologie (vanaf 2017)			
Wetenschap, technologie en innovatie: Belgische actoren	**1,60**	**1,49**	**1,20**
Wetenschap, technologie en innovatie: Internationale actoren	**4,00**	**4,00**	**4,00**
Lokaal ondernemerschap, eerlijke handel, BIO	**50,74**	**35,81**	**52,03**
Internationale kenniscentra	**0,55**	**1,09**	**1,05**
Humanitaire programma's	**189,47**	**217,99**	**187,90**
Klimaatbeleid (vanaf 2017)	**92,26**	**101,51**	**100,82**
Sensibilisering in België (excl. ngo's)	**2,38**	**2,53**	**2,81**
Administratie, evaluatie, andere	**1,91**	**1,99**	**2,08**
Totaal DGD	**1.300,59**	**1.290,27**	**1.435,13**

REFERENTIES EN LEESSUGGESTIES

- Actieagenda van Accra: https://www.oecd.org/en/publications/accra-agenda-for- action_9789264098107-en.html
- Adviesraad Beleidscoherentie ten gunste van Ontwikkeling: https://www.ccpd-abco.be/?lang=nl
- Afrikaanse centra voor ziektebestrijding en -preventie: https://africacdc.org/
- Aid Transparency Index 2024 (Index inzake de transparantie van ontwikkelingshulp van 2024): https://www.publishwhatyoufund.org/the-index/2024/
- Amsterdam Declarations Partnership: https://ad-partnership.org/
- Be-cause health: https://www.be-causehealth.be/nl/
- Belgisch Voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie: www.belgium24.eu
- BIO: https://www.bio-invest.be/
- Brussels Declaration for a fair, sustainable and inclusive Europe (verklaring van Brussel voor een eerlijk, duurzaam en inclusief Europa): https://www.caritas.eu/wp- content/uploads/2024/03/Brussels-Declaration-22-March-2024.pdf
- Commissie voor ontwikkelingsbijstand (DAC) van de OESO: https://www.oecd.org/dac/development-assistance-committee/
- Conclusies van de Raad over bescherming in humanitaire contexten: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9736-2024-INIT/nl/pdf
- Congolees Nationaal Instituut voor Biomedisch Onderzoek (INRB): https://inrb.itg.be/
- Dienst Bijzondere Evaluatie: https://diplomatie.belgium.be/nl/beleid/dienst-bijzondere- evaluatie
- Evaluatie van de Belgische fragiliteitsbenadering: https://diplomatie.belgium.be/nl/beleid/dienst-bijzondere- evaluatie/evaluaties/evaluatie-van-de-belgische-fragiliteitsbenadering
- Enabel: https://www.enabel.be/nl
- Europees Humanitair Forum: https://europeanhumanitarianforum.eu/
- Federaties van niet-gouvernementele actoren:

  Acodev: https://www.acodev.be/

  Fiabel: https://www.fiabel.be/nl

  Ngo-federatie: https://www.ngo-federatie.be/nl Financiering voor ontwikkeling: https://financing.desa.un.org/ffd4
- FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel, en Ontwikkelingssamenwerking, DGD strategienota's: https://diplomatie.belgium.be/nl/beleid/ontwikkelingssamenwerking-en- humanitaire-hulp/wie-zijn-we/strategienotas
- Fonds voor de minst ontwikkelde landen: https://www.thegef.org/what-we-do/topics/least-developed-countries-fund-ldcf
- Groen Klimaatfonds (GCF): https://www.greenclimate.fund/
- Initiatief inzake de transparantie van winningsindustrieën (EITI): https://eiti.org/ Instituut voor Tropische Geneeskunde: https://www.itg.be/
- Internationaal Comité van het Rode Kruis: https://www.icrc.org/
- Internationaal initiatief inzake transparantie van ontwikkelingshulp: https://iatistandard.org/ Internationaal Instituut voor Vredesonderzoek van Stockholm: https://www.sipri.org/ Internationaal Monetair Fonds: https://www.imf.org/en/home
- Internationale Arbeidsorganisatie (IAO): https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm
- Internationale Federatie van Rode Kruis- en Rode Halve Maanverenigingen (IFRC): https://www.ifrc.org/
- Internationale Organisatie voor Migratie: https://www.iom.int/
- Kampani: https://www.kampani.org/
- Kleine eilandstaten in ontwikkeling: https://www.un.org/ohrlls/content/about-small-island- developing-states
- Koninklijk Meteorologisch Instituut: https://www.meteo.be/nl/belgie Milieuprogramma van de Verenigde Naties: https://www.unep.org/
- NORCAP, de HPG en het consortium voor civiele bescherming en veiligheid van NOHA: https://odi.org/en/press/joining-forces-enhance-civilian-safety-conflict/
- Ontwikkelingsagentschap van de Afrikaanse Unie: https://www.nepad.org/ Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties: https://www.undp.org/ O-REMIT-project: https://belgium.iom.int/o-remit
- Organisatie van de Verenigde Naties voor hulpverlening aan Palestijnse vluchtelingen in het Nabije Oosten: https://www.unrwa.org/
- Soundtrack to a Coup d'État – Pedagogisch dossier: https://rcn-ong.be/nl/soundtrack-to-a-coup-detat-pedagogisch-dossier/
- Systematic Observations Financing Facility (financieringsfaciliteit voor systematische waarnemingen): https://un-soff.org/
- Team Europe-initiatieven: https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/team-europe-initiatives_nl
- UNHCR, het vluchtelingenagentschap van de Verenigde Naties: https://www.unhcr.org/
- UNICEF: https://www.unicef.org/
- UNRWA-situatieverslag #151: https://www.unrwa.org/resources/reports/unrwa-situation-report-151-situation-gaza-strip-and-west-bank-including-east-jerusalem
- Verklaring van Parijs over de efficiëntie van de ontwikkelingssamenwerking (2005): https://www.undp.org/publications/paris-declaration-aid-effectiveness
- Voedsel- en Landbouworganisatie: https://www.fao.org/
- Wereldbank: https://www.worldbank.org/en/home
- Wereldcacaoconferentie: https://www.worldcocoaconference.org/
- Wereldforum voor migratie en ontwikkeling: https://www.gfmd.org/
- Wereldgezondheidsorganisatie: https://www.who.int/
- Wereld Meteorologische Organisatie: https://wmo.int/

Colofon

Coördinatie en redactie

Directie-generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp (DGD)

Ontwerp en productie

Directie Communicatie (COM)

Verantwoordelijke uitgever

Theodora Gentzis
Voorzitter van het directiecomité
Karmelietenstraat 15
B-1000 Brussel

Wettelijk depot

D/2025/0218/009
Mei 2025

KONINKRIJK BELGIË
Federale Overheidsdienst
Buitenlandse Zaken,
Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking

Directie-generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp (DGD)
Karmelietenstraat 15 B-1000 Brussel
E-mail: info.DGD@diplobel.fed.be
https://diplomatie.belgium.be/nl/Beleid/Ontwikkelingssamenwerking
https://openaid.be/nl